

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900.

Andra Kammaren.

N:o 17.

Lördagen den 3 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 nästlidne februari.

§ 2.

Ordet lemnades på begäran till herr Österberg, som anförde:
Då min uppmärksamhet blifvit fäst på ett formfel i affattningen af min interpellation till herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet, anhåller jag att få gifva densamma en något ändrad formulering och att sålunda, med kammarens tillstånd och under åberopande af min i går förebragta motivering, få till herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet framställa följande två spörsmål:

*Angående
en interpellation
till chefen
för landtför-
svarsdeparte-
mentet.*

Har herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet vidtagit några åtgärder för att få de sedan en månads tid vid statens gevärsfaktori rådande missförhållanden med afseende å tillverkningssätt och lönevilkor ordnade på ett för staten och fabriksarbetspersonal tillfredsställande sätt?

Om så ej är fallet, ämnar herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet vidtaga några åtgärder för antydda missförhållandens afhjelpande?

Sedan kammaren bifallit herr Österbergs nu gjorda hemställan att få återkalla sin i gårdagens sammanträde framställda anhållan att till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet få afgifva två spörsmål, blef herr Österbergs i sådant hänseende nu framställda anhållan på begäran bordlagd.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *J. E. von Krusenstjerna* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län;

angående inköp af mark för nya bangårdsanordningar i Stockholm;

angående anvisande af medel till hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven;

angående pensioner å allmänna indragningsstaten för två af tjenstepersonalen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad August Johansson;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt regementsveterinären vid lifregementets dragoner C. E. Edlings enka; och

angående gevärshandtverkaren C. H. Blomstrands pensionsrätt.
De kongl. propositionerna bordlades.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott herr *Hj. Brantings* å kammarens bord hvilande motion, n:o 159.

§ 5.

Vidare föredrogs hvar för sig och blefvo af kammaren godkända bankoutskottets nedannämnda memorial:

n:o 5, angående afskrifning af en osäker fordran vid afdelningskontoret i Göteborg;

n:o 6, om afskrifning af en osäker fordran vid afdelningskontoret i Jönköping;

n:o 7, angående afskrifning af tre osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Kalmar;

n:o 8, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Karlstad;

n:o 9, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Linköping;

n:o 10, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Luleå; och

n:o 11, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Visby.

§ 6.

Lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 14, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om dels förslag till ändring i utsökningslagens bestämmelser i fråga om meddelande af underrättelse angående utmätning, dels sådan ändring i samma lag, att utmätning äfven i enskilda utsökningsmål må kunna utföras af fjerdingman, blef af kammaren bifallet.

§ 7.

Härefter företogs till afgörande lagutskottets utlåtande, n:o 15, i anledning af väckta motioner om mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom. *Angående förvaltningen af omyndiges egendom.*

Uti två särskilda motioner, nemligen n:o 5 inom Första Kammaren af friherre *C. Klingspor* och n:o 1 inom Andra Kammaren af herr *P. P. Waldenström*, hade hemstälts,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Utskottet hemställde,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande kontrollen öfver förmyndares förvaltning af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Vid utlåtandet fans fogad reservation af herrar *K. S. Husberg*, *T. Zetterstrand*, *L. J. Jansson* i Djursåtra, *C. G. Lindhagen* och *A. Wiklund*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till det i motionerna framlagda skrifvelseförslag.

I fråga härom anförde:

Herr Husberg: Herr talman, mina herrar! Som herrarne finna af betänkanDET, är jag reservant mot lagutskottets framställning, och jag skall nu be att något få motivera min ståndpunkt. Den är enahanda som i fjol, då samma ämne var före här i kammaren.

Herrarne finna, att denna motion, som är afgifven af två motionärer, den ene i Första, den andre i Andra Kammaren, går ut på, att Riksdagen skulle skriva till Kongl. Maj:t och anhålla, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Den formulering, motionärerna föreslagit, är alldeles enahanda med den, som fans i Andra kammarens i fjol fattade beslut. Utskottet stälde sig då alldeles afvisande mot all tanke på att göra någonting i detta afseende, då deremot i år utskottet verkligen gått ett steg, ehuru ej så särdeles långt, på den väg, motionärerna afsett. Skilnaden är ju uppenbar och tydlig för herrarne. Lagutskottet har inskränkt sig till att hemställa, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande kontrollen öfver förmyndares förvaltning af omyndiges tillgångar skulle kunna åstadkommas. Deremot skulle, enligt lagutskottets mening, sjelfva förvaltningen af de omyndiges medel fortfarande vara orubbad och tanken att öfverlemna förvaltningen af de omyndiges tillgångar i kontanter och värdehandlingar till en offentlig institution, någon kassa eller dylikt icke ens ifrågasättas, hvilket dock varit sjelfva grundtanken i motionärernas förslag. Reservanternas förslag och motionerna afse att anhålla, det Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande icke blott den delen af förvaltningsfrågan, som afser skärpning af kontrollen, utan äfven den att få kontanter och värdehandlingar öfverflyttade från förmyndarne till förvaltning af offentlig institution eller offentlig kassa. Detta är skilnaden.

Nu är det ju visserligen ett framsteg, som lagutskottet gjort, då det hemställer, att Riksdagen skall skriva till Kongl. Maj:t och begära mera betryggande föreskrifter i afseende å kontrollen öfver förmyndares förvaltning. Men lagutskottet vill, såsom sagdt, att sjelfva förvaltningen hädanefter som hittills orubbad skall ligga hos förmyndarne.

Jag vill då först och främst fästa uppmärksamheten vid, att det uppenbarligen icke kan vara motionärernas mening, att, om någon ändring i fråga om förvaltningen af omyndiges medel skulle göras, så att den på ett eller annat sätt skulle öfverflyttas till offentliga institutioner, denna öfverflyttning skulle göras så genomgripande, att vid hvart enda litet förmynderskap, så snart det funnes något litet kontanter eller värdehandlingar, skulle flyttas öfver till någon central myndighet eller lokal myndighet i orterna. Detta kan naturligtvis icke vara meningen. En lagstiftning kan naturligtvis icke behöfva göras så opraktisk, att man på detta sätt skulle trakassera de många små förmynderskapen på landsbygden. Man får väl förutsätta, att den blifvande lagstiftningen skrives med det förståndet, att den icke vållar sådana olägenheter, som skulle uppstå genom en sådan närgångenhet, att alla möjliga små och betydelselösa tillgångar skulle behöfva öfverlemnas till en offentlig institution. Denna fråga måste naturligtvis i hvarje särskildt fall öfverlemnas åt den domstols bedömande, under hvilken förmynderskapet lyder. Herrarne må sålunda icke tänka, att Riksdagen genom en skrivelse

till Kongl. Maj:t, sådan som motionärerna föreslagit, skulle gifva på hand, att Riksdagen menat, att alla möjliga förmynderskap, stora eller små, skulle, så snart det finnes några tillgångar, ovilkorligen nödgas öfverlemna sina medel till offentliga institutioner. Detta blir en praktisk lämplighetsåtgärd, som Riksdagen väl icke behöfver uttala sig om i sin skrifvelse, utan tryggt kan öfverlemna åt Kongl. Maj:t att utreda. Om Kongl. Maj:t efter verkställd utredning finner, att något bör göras i saken, naturligtvis endast i fråga om sådana förmynderskap, der det finnes några afsevärda tillgångar i kontanter eller värdehandlingar, så kan man väl med skäl fråga: Bör icke med afseende å sådana förmynderskap, der det finnes en stor risk, att ansenliga kapital kunna gå förlorade, det tagas i allvarligt öfvervägande, om det icke vore lämpligt, att förvaltningen icke helt och hållet lemnas i händer på enskilda personer, utan antingen obligatoriskt eller åtminstone fakultativt öfverflyttas till en offentlig kassa eller institution. Ty låt vara, att förhållandena i stort sedt varit goda och att det icke kan sägas, att stora och omfattande förluster inträffat, så har det likvisst i många fall visat sig, att ganska afsevärda förmögenheter i större eller mindre mån gifvits till spillo genom felaktig förvaltning, och under sådana förhållanden vore det ju en behjertansvärd förmån att få institutioner, af hvilka medlen på ett för myndlingarne betryggande sätt kunde förvaltas — jag säger icke i alla förmynderskap, men i sådana. der det verkligen gäller någonting.

Men hvarför vill nu icke lagutskottets majoritet vara med om en skrifvelse till Kongl. Maj:t i den riktningen. Jo, därför att utskottet anser, att denna tanke skulle vid realiserandet medföra flera ytterst ofördelaktiga verkningar för de omyndige. Lagutskottet anser, att det nuvarandet tillståndet har synnerligen goda skäl för sig. Utskottet skänker sitt fulla erkännande åt den nuvarande ordningen, enligt hvilken det är tillåtet för förmyndare att på eget ansvar och efter eget bepröfvande förvalta sina myndligars medel och begagna sig af yppade gynsamma tillfällen att fördelaktigt placera tillgångarne.

Detta finner lagutskottets majoritet vara en fördel för det nuvarande tillståndet. Jag vågar påstå, att tvärtom just den väsentligaste bristen i det nuvarande tillståndet ligger deri, att förmyndarne verkligen hafva så stor frihet att förvalta förmögenheten såsom dem för godt synes. Jag ber ännu en gång att få fästa uppmärksamheten på, att jag icke fäster mig vid de små förmynderskapen på landet, ty jag tror, att dessa måste undantagas, utan endast vid de större förmynderskapen, der det gäller verkliga kapital. Är det verkligen en fördel, att lagstiftningen är sådan, att i dylika fall, der stora kapital äro förmyndarne anförtrödda, förmyndarne hafva full frihet att begagna sig af yppade gynsamma konjunkturer att fördelaktigt placera tillgångarne. Detta har, synes det mig, en viss bismak af spekulation. Man vill, att förmyndaren skall spekulera med myndlingarnes medel

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.*

(Forts.)

Angående
förvaltningen
af omvändiges
egendom.
(Forts.)

för att tillförsäkra dem en något större afkomst af deras medel. Med denna förväntade större afkomst följer emellertid alltid risk och äfventyrlighet. Utskottet säger också: Förmyndaren bör göra det, utan att säkerheten för kapitalets bestånd i nämnvärd mån äfventyras. Utskottet finner således, att dylika spekulationer äro förenade med äfventyr, äfven om utskottet anser det icke vara nämnvärdt. För min del anser jag, att äfventyret är nämnvärdt, ty det ligger ganska nära till hands. Är det icke bra mycket bättre, att penningarne placeras säkert och gifva, låt vara en mindre afkomst, en reducerad ränta, än att de sättas ut på äfventyret af en större ränta, men också på risken af total förlust.

Räntan måste sjunka, säger utskottet, och detta är så mycket mera betänkligt, »som det i vårt land torde vara regel, att de omvändiges tillgångar äro så knappa, att afkomsten deraf endast i händelse af synnerligen fördelaktig placering förslår till kostnaderna för uppehälle och uppfostran». Ja, i fråga om de flesta förmynderskap äro nog tillgångarne så knappa, att räntan icke på långt när förslår till de omvändiges uppehälle. Men hvad sådana små förmynderskap beträffar, tror jag, såsom jag förut sagt, verkligen icke, att det skall blifva fråga om att göra någon ändring. I afseende åter å andra förmynderskap kan visserligen afkomsten vara större, än att myndlingarne endast med yttersta knapphet kunna lefva derpå. Om tillgångarne äro så ringa, att afkomsten nätt och jemt räcker till uppehållet, så skulle man icke vinna mycket genom att placera dem litet hasardvis för att möjligen få någon procent högre ränta, ty under sådana förhållanden spelar denna procent, om man beräknar hvad den gör i kapital, icke någon synnerligen stor roll.

Detta sätt att öfverflytta penningarne till en säker förvaltning skulle, säger utskottet, medföra afsevärda svårigheter, och i många fall skulle resultatet blifva kapitalets successiva nedgång och slutliga förintelse. Nej, mina herrar, jag tror, att den nya lagstiftningen skulle gå ut på att se till, att medlen blefve i möjligaste mån bevarade. Låt vara, att afkomsten skulle blifva med någon half eller hel procent reducerad, tror jag dock icke, att denna minskning vore så stor, att den motsvarade risken på andra sidan.

Det har sagts, att det nya systemet skulle medföra kostnader, att förvaltningsbidrag till denna institution skulle krävas af de omvändige. Det är mycket möjligt, men detta kunde dock icke spela någon synnerligen stor roll. Förmyndareförvaltningen är icke heller under nuvarande förhållanden kostnadsfri, utan förmyndarne hafva rätt att tillgodoräkna sig en viss godtgörelse för sitt besvär, och man skulle väl kunna förutsätta, att den nya institutionen skulle drifva denna rörelse och förvaltning utan att tillgodogöra sig mera, än hvad förmyndarne enligt nu gällande lagstiftning hafva rätt till.

Det har talats om det besvär och den skriftväxling, som af det nya systemet skulle föranledas, och om de olägenheter, som skulle uppkomma t. ex. när ur en förmögenhetsmassa någon andel

måste på grund af en dylik lagstiftning utbrytas och dylikt. Allt detta kan hafva sin befogenhet, så vida man icke vidhåller den tanken, att man väl icke nödvändigtvis skulle göra denna lagstiftning sådan, att den skulle omfatta hvar enda förmynderskap i riket, att den skulle omfatta hvar enda förmynderskap äfven på landet eller ovilkorligen medföra utbrytning af hvarje andel i samfärd egendom. Det vore underligt, om lagstiftningen icke skulle kunna göras så praktisk, att man icke på detta sätt behöfde skapa origtiga och konstiga förhållanden.

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)*

Nu erinrar utskottet, hvad denna förvaltningsfråga beträffar, att af justitiekansleren uppkastats den tanken, att man skulle kunna skapa allmänna kassor, af hvilka donationer och dylikt skulle mottagas till förvaltning; och om denna tanke blir realiserad, anser utskottet anledning förefinnas att taga under öfvervägande, huruvida ej rättighet kunde medgifvas att i samma myndighets vård anförtro jemväl omyndigs medel. Häri ligger ett erkännande af att detta dock är en sak, som förtjenar afseende. Men hvarför skulle vi behöfva vänta på, att denna justitiekanslersemetets tanke skall blifva realiserad? Kan det icke vara skäl, att, sedan denna tanke blifvit väckt af justitiekansleren, också, parallelt och jemsides med densamma, från Riksdagens sida väckes en tanke, som kan blifva föremål för öfvervägande af Kongl. Maj:t, så att dessa båda förslag kunna gemensamt komma i betraktande och möjligen också, helt eller delvis, komma till realisation?

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till den reservation, som jag jemte andra fogat vid utskottets betänkande.

Med herr Husberg förenade sig herrar *von Friesen, Elowson, Eklund* i Stockholm, *friherre De Geer, Lundahl, Darin, Thylander, Hammarlund, Apelstam, Segerdahl, Sundberg, Lindgren* i Oskarshamn, *Andersson* i Backgården, *Persson* i Arboga, *Nordin* i Sättna, *Eriksson* i Elgered, *Olsson* i Asak, *Kvarnzelius, Spangenberg, Hammarström, Nydal, Nordin* i Hammerdal, *Wiklund* och *Pettersson* i Södertelje.

Vidare anförde

Herr Andersson i Helgesta: Herr talman, mina herrar! Jag tror, att i ett hänseende vi alla äro eniga, nemligen i önskan, att de omyndiges medel måtte blifva så betryggande som möjligt förvaltade och att de icke måtte gå förlorade. Om sättet derfor hysa vi deremot olika åsigtter. Jag har för min del icke kunnat vara med om den reservation, som herr vice ordföranden i lagutskottet jemte andra framlagt och till hvilken han yrkat bifall, och jag skall be att få anföra några skäl derfor.

Om man läser motionen, finner man, att motionären önskat en förmyndarekammare för hela landet eller möjligen flera sådana, dit

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

de omyndiges kapital och värdehandlingar skulle kunna lemnas till förvaltning under statens ansvar och kontroll. För att detta skall kunna ske, måste, yttrar motionären, staten åläggas ett stort ansvar, ty det blir stora summor, som här komma i fråga. Men när vi komma längre fram i motionen, heter det, att staten icke skulle göra så stor förlust, ty dylika förluster skulle de omyndige betala. Det är naturligt, att kostnaden för skötseln i förmyndarekammaren skall tagas af de omyndiges medel. Detta anser motionären vara rättvist, men naturligtvis skulle räntan på kapitalet derigenom sjunka. Men icke nog härmed; motionären föreslår också, att af de omyndiges medel skulle samlas en reservfond, som skulle vara ett korrektiv mot möjligen blifvande förluster. Således skulle de omyndige få betala kostnaden för förmyndarekammaren, och till de förluster, som uppkomme, skulle de också repartisera genom bidrag till en reservfond, från hvilken förlusterna skulle betäckas. Men icke nog härmed: hvar och en kan ju lätt inse, att om man hade en förmyndarekammare här i Stockholm och vi från Nerike och andra platser på längre afstånd från Stockholm skulle insända våra medel dit, så skulle detta vålla ofantligt besvär och stora kostnader, som skulle medföra afbräck för de omyndige. Ty motionären har också sagt, att förmyndaren icke borde vara skyldig att göra något för intet, utan att också han skulle hafva betaldt.

Antag, att det gäller ett litet arf på landet om några hundra, högst några tusen kronor; det senare är mera sällsynt och torde i allmänhet höra till undantagen. Detta arf skulle sändas till förmyndarekammaren, och sedan skulle räntan användas till uppfostningsbidrag. Detta bidrag skulle väl utgå för månad, för kvartal eller för år. Men härigenom skulle mycket besvär och stora omkostnader uppkomma, och det skulle måhända i många fall förekomma, att de insända papperen icke vore så klara, att man omedelbart finge ut medlen. Det kunde sålunda blifva nödvändigt för förmyndaren att göra en resa till Stockholm för att få ut den ränta, som skulle användas för barnens uppföstran. Jag tror, att om man sätter sig in i detta, böra åtminstone vi landtbor tänka oss för mer än en gång, innan vi biträda förslaget.

Ingen kan mer än jag önska, att de omyndiges medel skola bevaras, men jag tror, att de *kunna* bevaras äfven med den förmyndareordning vi nu hafva. Jag skall be att få upplysa om, att inom den kommun, der jag bor, har, sedan 1884 års förordning utkom, mig veterligen icke ett öre af förmyndaremedel förkommit. Jag är förvissad derom, att derest gode männen fullgöra sin pligt och begagna sig af den rättighet de ha, så är faran icke stor. Det kan ju finnas en förmyndare, om hvilken man är tveksam, huruvida han är vederhäftig eller icke. När gode männen finna något sådant, göra de besök hos förmyndaren och granska hans värdehandlingar; och om de då anse, att medlen icke äro nog säkert placerade, begära de, att förmyndaren skall ställa säkerhet. Gör han det icke, anmäles

han för häradsrätten, som då förordnar ny förmyndare. Sådant har hänt, men detta har aldrig medfört någon olägenhet, utan häri har man tvärtom haft ett korrektiv.

Å andra sidan skulle det vara förenadt med mycket besvär, om alla förmyndare skulle få lof att till förmyndarekammaren sända sådana medel, äfven då det vore fråga om smärre belopp. En föregående talare har sagt, att det icke vore fråga om de små, utan blott om de större förmynderskapen. Hvar står det skrifvet? Icke står det i motionen, ty enligt denna skulle de till förmyndarekammaren allesammans. Det göres icke något undantag för de mindre.

Nu är det så på landet, att då en af makarna dör, vill den andre bibehålla den lilla jordtorfvan och lösörena, och då får den efterlevande stanna i skuld till barnen eller till förmyndaren. På detta sätt sammanhålles den lilla familjen; barnen få sin uppfostran i hemmet; de få der lära sig arbeta och slippa komma ut och kanske blifva förderfvade. Skulle deremot den efterlevande maken nödgas till förmyndarekammaren sända barnens andel, så kan man vara förvissad derom, att hundratals sådana små familjer skulle sönderrifvas och deras egendom mer eller mindre förskingras. Det är icke att undra öfver, att, då man ser sådant, man tvekar att gå in på ett förslag sådant som det föreliggande.

Om deremot kontrollen är så dålig, som herrarne påstå — hvilket jag icke känner — må man då skärpa den på något sätt! Det har utskottet velat vara med om. Jag tror, som sagdt, att man måste betänka sig mer än en gång, innan man går in på ett förslag om att sammanföra förmyndaremedlen på sätt här ifrågasatts.

Det yttrades i fjor i Första Kammaren, att på Karl den tolfte tid samlades förmyndaremedlen i en stor kassa, som användes för kriget. Det kan fortfarande komma tider, då det blir krånligt nog att skydda dessa medel.

För öfrigt torde det icke vara omöjligt, att äfven de medel, som sättas in i förmyndarekammaren — ty de skulle väl lånas ut och blifva räntebärande — utsättas för risk. I vår tid är det icke brist på exempel, att äfven dylika kassaförvaltare förskingra omhänderhafvande medel och derefter gifva sig i väg. Sådant kan ju ske äfven i en förmyndarekammare. Men då skulle de fattiga myndlingarne få bidraga att täcka förlusten för dem, som kanske hade millioner.

Huru jag än ser saken, kan jag icke vara med om detta förslag. Är det så, att kontrollen är för slapp, må den ju skärfas. Jag tror dock, att den förmyndareordning, som vi hafva, är i de flesta fall tryggande. Visserligen har motionären uppgifvit fall, då förmyndaremedel försvunnit; vid ett tillfälle skulle 120,000 kronor hafva gått förlorade. Men det händer ju, att äfven enskilda personer kunna göra förluster. Äfven en så ekonomisk och framsynt man som motionären torde också hafva gjort förluster. Allt är ju ofullkomligt, och det kan icke hindras, att sådant händer någon gång. I

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.*

(Forts.)

Angående alla fall tror jag, särskildt hvad landsbygden beträffar, att det nu-
 förvaltningen varande systemet är fullt betryggande, om blott saken skötes ordentligt.
 af omyndiges
 egendom.

(Forts.)

Vilja herrarne hafva en förmyndarekammare för städerna, så må det gerna ske. Ty det är der, som kapitalet är hopadt. Der händer det ju icke sällan, att en familjefader, som dör, lemnar efter sig 3 à 4 millioner, som skola delas mellan barnen. Om nu ett sådant kapital ginge förloradt, så skulle det, enligt motionärens förslag, åligga de fattiga myndlingarne på landet att bidraga till täckande af förlusten genom att delta i bildandet af en reservfond för dylikt ändamål. Jag för min del kan icke vara med om något sådant.

Herr talman! På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Spånberg, Sjöberg, Zakrisson, Wallmark, Bengtsson* i Häradsköp och *Gädda*.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mina herrar! Såsom herrarne torde erinra sig, antog Andra Kammaren, då denna fråga förlidet år var före, det förslag, som nu föreligger i motionsväg. Vid behandling af denna fråga i år har lagutskottet varit välvilligt stämmt för att söka åstadkomma en bättre *kontroll* beträffande förvaltningen af omyndiges medel. Reservanten herr Husberg har med klarhet och skärpa framhållit, huru det skulle komma att gestalta sig med den här förvaltningen, som skulle blifva så betryggande för myndlingarne. Men jag undrar, hvar herr Husberg vill sätta gränsen mellan de större och de mindre förmynderskapen. Herr Husberg sade, att de mindre förmynderskapen ej skulle komma att förvaltas af förmyndarekammare. För min del tror jag, att sedan vi blott få förmyndarekamrar, komma nog alla förmynderskap att der förvaltas, och vi komma in i många och stora svårigheter; hvad den ene anser för litet, anser en annan vara stort o. s. v. Förhållandet är i vårt land annorlunda än i andra länder i synnerhet på landsbygden. Förmyndaremedlen utgöras i andra länder till större delen af kontanter, obligationer, aktier och dylikt. Om förhållandet vore sådant äfven i vårt land, då kunde man ju vara med om, att förvaltningen af sådana förmynderskap ginge till en förmyndarekammare. Men så är icke förhållandet. Huru skulle det gå i landsorten, der det gäller ett mindre jordbruk, industri eller handelsrörelse, om de omyndiges andelar måste brytas ut och skickas in till en förmyndarekammare? Huru skulle den efterlevande maken kunna behålla och sköta egendomen, och huru skulle det ställa sig med uppfostran af den familjen? Det skulle kunna leda till fullkomlig ruin, och det är i känslan häraf som jag velat uttala mig emot förmyndarekamrarsystemet på landet. Förmyndaren skulle få svårigheter att erhålla det, som erfordrades härför. Han skulle behöfva skicka till förmyndarekammaren för att få litet till föda åt barnen, till kläder och till undervisning. Allt detta skulle medföra

så stora svårigheter, att jag för min del anser, att det skulle vara mycket betänkligt, om vi ordnade det så, att vi för landsbygden finge förmyndarekammare. I städerna tror jag, att det mycket väl kan gå för sig, men för landsbygden ser jag stora svårigheter; och det är af detta skäl jag vill uttala mig deremot. I ett fall har jag erfarenhet hvad det kostar att vända sig till kommissionär för att utfå ett arf från förmyndarekammaren i Stockholm. Den kommissionär, som frivilligt erbjöd sig att uttaga arfsmedlen, skref två bref till arfvingarne hvori han underrättade om tiden, då arfvet kunde få lyftas. När arfvingarne kommo till förmyndarekammaren och sjelfva emottogo och qvitterade sitt arf, så tillfrågades äfven den personen, som skrifvit de tvenne brefven, hur mycket han skulle hafva för sina besvär för dessa meddelanden. Då svarade han: För detta skall jag hafva *tvåhundra kronor*, — men han lät pruta ned det begärda till hälften. Många andra kostnader äro äfven förenade med förmyndarekamrar. Jag hoppas, att icke någon meningsskiljaktighet nu måtte uppstå mellan kamrarne, så att Första Kammaren tager lagutskottets förslag, och Andra Kammaren reservernas, ty då lär icke sammanjemkning kunna ega rum, och då faller hela saken. Frågan är i alla fall mycket viktig, och jag önskar framgång åt det förslag, lagutskottet kommit med. Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till lagutskottets förslag, i förhoppning att Kongl. Maj:t reder ut frågan, då den kommer dit. Här hafva nu framlagts skäl både från den ena och andra sidan, och dessa tager nog Kongl. Maj:t i noggrant öfvervägande. Jag yrkar, som sagdt, bifall till lagutskottets hemställan.

Angående
förvaltningen
af onyndiges
egendom.
(Forts.)

Herr *Mallmin* instämde häruti.

Herr Waldenström: Det är med tillfredsställelse jag sett, att lagutskottet i år uttalat, att någonting bör göras för att bättre skydda onyndiges medel än nu är fallet. Det är ju alltid ett framsteg sedan i fjol; och ett steg framåt kan och skall väl leda till ännu ett steg. Lagutskottet, som i dag säger A, skall en annan gång säga B. Derom är icke något tvifvel.

Hvad beträffar ett af de hufvudskäl, som lagutskottet anført mot min motion, nemligen att en förmyndare under nuvarande förhållanden kan hafva tillfälle att göra en myndlings medel mer fruktbarande genom fördelaktiga placeringar, som kunna erbjuda sig, vill jag säga, att jag, liksom herr Husberg, anser detta vara en af *de förnämsta faror och olägenheter*, med hvilka den nuvarande lagen är behäftad. Ty om man tänker närmare på saken, skall man finna, att det just är på sådana spekulationer, som de största summorna gå förlorade; och vanligen blifva förlusterna större, ju mera lockande utsigterna voro att göra en stor vinst. De menniskor, som blifvit ruinerade i vårt land, hafva i vanliga fall blifvit ruinerade genom »spekulationer» — egna eller andras. De hade visserligen icke »en

Angående förvaltningen af omyndiges egendom. fogel i handen» men de hade »10 i skogen», och det lockade dem till spekulation värre, än om de haft en i handen.

(Forts.)

För det andra, i fall en förmyndare spekulerar med sin myndlings medel och gör stor vinst, så att han har t. ex. 15 à 20 procent, tro herrarne då, att han betalar myndlingen dessa 15 à 20 procent? Nej, han betalar myndlingen den ränta, som han enligt lag är skyldig att betala, men resten stoppar han i sin egen ficka. Det är nog det vanliga. Deremot, om han förlorar alltsammans, då är det nog myndlingen, som får stå för det. Jag anförde förra riksdagen och jag har nu i min motion anført exempel på ett sådant förmynderskap, der förmyndaren hade spekulerat med myndlingens medel med det resultat, att han till slut lemnade honom omkring 120,000 kronor i värdelösa värdepapper, då han skulle redovisa sitt förmynderskap. Hvad var att göra? Myndlingen fick smälta förlusten. Han såg, att han med rättegång icke skulle kunna åstadkomma något annat än ställa till skandal för förmyndarens familj, och det ville han icke. Så fick saken vara och tystades ned; och så går det i allmänhet. Det är detta, som gör, att det så sällan kommer till offentligheten, då en sådan kalamitet eger rum. Vi veta alla, huru en mycket betrodd man i Jönköping, vice häradshöfding Arfwidsson, för kort tid sedan tog lifvet af sig efter att hafva förskingrat förmyndaremedel till ett belopp af mera än 60,000 kronor. Ja, der kom saken i dagen, men i vanliga fall kommer den icke i dagen, utan förlusten får smältas af myndlingen. Jag kom händelsevis för icke länge sedan att göra besök i en familj här i Stockholm, der sonen i huset blifvit förlofvad med en flicka, som fått ett ganska stort arf efter sin fader, hvilket arf dock genom allehanda manipulationer af förmyndaren till stor del hade försvunnit. Då jag frågade, om hon icke kunde väcka rättegång emot förmyndaren, svarades det mig, att hanssamhällsställning var sådan, att man icke ville ställa till skandal. Dermed fick det vara, och dervid fick det förblifva.

För det tredje vill jag påpeka, hvad jag äfven i motionen sagt, att det icke kan vara rätt att utsätta somliga myndlingars penningar för risken att gå förlorade och försvara detta på den grund, att andra myndlingar derigenom möjligen kunna vinna högre inkomst af sina. Det är bättre att alla äro tryggade, än att somliga förtjena bra och andra duka under.

Det har här sagts, att förhållandet i detta fall är så bra på landet, och att det skulle blifva så stora kostnader att inrätta det på annat sätt. Ja, jag tror, att det är sant, att det i allmänhet är bra på landet. Men jag fick likväl här om dagen en skrifvelse om en förmyndare, som bodde omkring en half mil ifrån en stad, och som hade sin myndlings medel insatta på en bank i staden. Han behöfde ofta göra resor in till staden. Då passade han på att taga ut litet hvarje gång af myndlingens medel, och så debiterade han resan på förmyndareomkostnaderna. Det kan bli ganska bra sådant der äfven för förmyndare på landet. För en 14 dagar sedan fick

jag ett bref, som var ganska märkvärdigt; jag skall låta herrarne höra, huru det lyder. Personen, som skrifver brefvet, har i 16 år varit god man för förmyndarskap inom den kommun, han tillhör. Han skrifver, att inom denna kommun innehade en af kyrkovärden förmyndarskap för sina egna barn. »I förmyndareräkningarne», säger han, »uppgaf denne förmyndare, att myndlingarnes medel voro intecknade i hans fastighet. Denna skriftliga uppgift af en församlingens förtroendeman togo vi för god. Efter några års förlopp försattes emellertid kyrkovärden i konkurs, och vi fingo till vår häpnad höra, att myndlingarnes medel icke varit intecknade, men väl att 3 å 4 andra personer egde inteckningar i hans gård, hvarför de omyndiga fingo — intet».

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.*

(Forts.)

»Då jag af denna ledsamhet lärde mig att bättre se upp, fick jag göra en annan erfarenhet. Socknens inflytelserikaste bonde, som innehade 4 förmyndarskap, deraf ett å 25,000 kronor, ett å 6,000 kronor, de båda andra å mindre belopp, var då och är ännu en rik man, men han ville begå olagligheter beträffande sina förmyndarskap, och då jag gjorde honom uppmärksam härå, försäkrade han mig, att jag ej skulle blifva omvald till god man. Vid oktoberstämman, som besökes af ett fåtal personer, lagade mannen så, att han sjelf blef vald i mitt ställe.»

Ja, det der har hänt på landet. Jag vet därför icke, hvarför man skall så precis säga, att inga olägenheter finnas på landet i detta afseende.

Min ärade vän här i närheten frågade: »hvad önskar motionären? Jo, sade han, han önskar, att det skulle inrättas en stor förmyndarekammare här i Stockholm, dit alla medel skulle insändas.» Jag blef verkligen något förbluffad. Jag började undra, om jag läst min egen motion, och började se efter, hvar detta stod. Men der står ingenting sådant, utan tvärtom står det på sidan 8: »För resten må anmärkas, att ingen af 1899 års motionärer i frågan föreslagit bildandet af en enda sådan der stor kassa af förmyndaremedel.» Det är ingenting annat motionären begär än en skrifvelse till Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t måtte *taga i öfvervägande, huruvida* det icke kunde befinnas lämpligt att ordna förvaltningen af omyndiges medel på ett annat sätt, än nu är fallet. *Är det så, att Kongl. Maj:t icke finner det lämpligt, så föranleder Riksdagens skrifvelse icke till någon åtgärd; men om Kongl. Maj:t finner det lämpligt, hvarför skulle icke då Riksdagen med tacksamhet taga emot ett kongl. förslag i den delen?* Men det är väl så, att man icke vill tillåta en undersökning, huruvida denna förvaltning behöfver reformeras. Derför konstruerar man i hop de största och orimligaste svårigheter.

Nu sade en ärad talare: »De som tala för motionen vilja göra skillnad mellan förmyndarskap öfver arfsmedel, som uppgå till större summor, och sådana, som uppgå endast till mindre belopp, och det skulle icke kunna tänkas, att ett förmyndarskap öfver ett mycket

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

litet belopp skulle behöfva öfverlemnas till en offentlig myndighet. Men hvar står det skrifvet? Det står åtminstone icke i motionen».

Ja, det är sant. Men der hemställes, att det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås: och Kongl. Maj:t måtte väl ha någon omdömesförmåga. Man får väl icke tänka sig, att Kongl. Maj:t skall vara alldeles renonce i detta afseende.

Herr Folke Andersson i Helgesta sade: »tänk om förmyndare skulle behöfva resa till Stockholm för att uppbära litet penningar.» Men hvem har sagt, att alla förmyndaremedel skulle samlas i Stockholm? Den ärade talaren kunde ju lika så gerna ha sagt: »det står icke i motionen, att alla förmyndaremedel skola samlas i Sverige. Tänk, om de skulle samlas i Rom, och förmyndarne skulle nödgas resa ända dit för att få ut t. ex. 10 kronor till myndlingens underhåll.» Det vore lika berättigadt att antaga en sådan vanvettighet. Hvarför skall man säga, att en undersökning nödvändigtvis skall leda till orimligheter?

Den ärade talaren sade också: »om endast gode männen göra sin pligt, så är det icke någon fara.» Ja, om icke om hade varit i vägen, så hade karingen bitit björnen, men nu bet björnen henne i stället.

Så sade talaren också: »tänk nu om en make afider och lemnar hustru och barn efter sig, eller en hustru aflider och lemnar man och barn efter sig, samt endast en liten jordlapp med inventarier finnes qvar efter dem, då kan den efterlevande maken eller maken, såsom det nu är stäldt, då han eller hon får sitta i orubbadt bo, vara i stånd att uppfostra barnen; men skall denna jordlapp skiftas, då betages dem denna möjlighet.» Men derom är det ju alls icke fråga i motionen, utan endast om de tillgångar, som maken eller maken lemnar efter sig i reda penningar och värdehandlingar; och dessa kunna uppgå till stora belopp.

Laguskottet har hittat på en mycket besynnerlig utväg att reda sig ur svårigheterna genom att uppkasta tanken på inspektörer, som skulle inspektera förmyndareförvaltningen. Uppkastandet af denna tanke visar emellertid, att utskottet sjelft icke anser, att gode männen göra sin pligt på ett tillfredsställande sätt; och om de icke göra den, slippa de, såsom det nu är stäldt, att plikta. Men tro herrarne, att dessa inspektörer icke skulle kosta någonting? Och hvad skulle de för öfrigt inspektera? Skulle de kanske inspektera gode männen? Först skulle då gode männen inspektera förmyndarne, och sedan skulle inspektörerna inspektera gode männen. Hvad skulle det blifva för en apparat? Detta är en nödfallsutväg, som laguskottet hittat på i år, och som det skall nödgas släppa ett annat år, likasom det i år nödgats släppa åtskilligt af hvad det sade i fjol.

Den siste talaren sade, att, om Första Kammaren nu antog laguskottets betänkande, och denna kammare reservationen, då för-

fölle alltsammans, ty en sammanjemkning vore omöjlig. För min del ber jag få säga, att jag hellre ser, att frågan faller, än att utskottets förslag antages. Ty ett antagande af detta skulle endast leda till att saken uppskjutes, det skulle sätta en bom för reformen i många år, och vi ha nu genom utskottsbetänkandet kommit så långt, att saken icke kan dö.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till reservationen och afslag å utskottets betänkande.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Jag begärde egentligen ordet endast för att bemöta en passus i utskottets motivering, men då jag nu erhållit det, skall jag, då jag på grund af den erfarenhet jag gjort är lifligt intresserad för detta förslags framgång i den form reservanterna framlagt det, be att få yttra några ord rörande frågan i sin helhet.

Äfven lagutskottet erkänner, att förhållandena på förevarande område icke äro sådana, som de borde vara. Jag är ense med utskottet i denna del, men jag anser det vara nödvändigt att ännu mera *understryka* denna sak. Jag nämnde, att jag sjelf gjort erfarenheter i dessa förhållanden, och då dessa erfarenheter torde vara ganska belysande för frågan, skall jag anhålla om kammarens tillstånd att få något beröra dem. Jag förordnades år 1887 — alltså efter tillkomsten af 1884 års lag om tillsyn öfver förmyndares förvaltning af omyndigs egendom — till förmyndare för tvenne omyndiga förklarade syskon, efter det deras förutvarande förmyndare affidit; — det var för resten en kyrkoherde *på landet*. Jag har särskildt nämnt, att det var *på landet*, eftersom det vid frågans föregående behandling inom Andra Kammaren från vissa håll framhållits, att de öfverklagade missförhållandena icke skulle gälla landsbygden, utan endast städerna. — Myndlingarnes tillgångar hade ursprungligen uppgått till ett sammanlagdt belopp af 62,000 kronor, men när jag öfvertog förmynderskapet, funnos deraf icke mera qvar än 7,000 kronor för den ena och 14,000 kronor för den andra. Det öfriga kapitalet hade den föregående förmyndaren, som för öfrigt var en i sin ort mycket betrodd man, dels förskingrat för egen räkning och dels lemnat ut till mågar och söner, som gjort slut på det. Den ena af de omyndige — den som hade 7,000 kronor — var såsom sinnessjuk för vård intagen på Vadstena hospital. Då det lilla återstående kapitalet icke var tillräckligt för att ersätta kostnaderna för hennes vård i den klass på hospitalet, i hvilken hon hittills vårdats, återstod intet annat än att förflytta henne till en lägre betalningsklass, och i denna qvarstår hon ännu i dag. — Detta fall ådrog sig visst icke någon vidare uppmärksamhet. Då förmyndaren var död, fans det ingenting annat att i saken åtgöra än att taga hvad man kunde få. Min öfvertygelse är ock, att i de allra flesta fall, då missförhållanden på förevarande område framtråda, de icke föranleda någon uppmärksamhet. Vanligtvis kan ingenting

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

göras, och det blir därför ingen rättegång utaf; allting aflöper i tysthet. — Jag vill ytterligare nämna, att jag i ämnet talat vid en person, som varit nämndeman vid en häradsrätt i Nerike i 42 år, och till hvilkens uppgifter jag hyser mycket stort förtroende. Han har upplyst mig om, att han från sin tjänstgöring erinrade sig flera fall, då myndlings medel gått förlorade genom förmyndares försumlighet och genom den otillräckliga kontroll deröfver, som lagen anvisar. Jag tror därför, att sådana fall, som det af mig omförmälda eller liknande, äro mycket vanliga.

Lagutskottet erkänner också detta, men säger: vi skola upphjelpa saken genom bättre kontrolls införande. — För min del har jag den bestämda öfvertygelsen, att den kontroll, som för närvarande finnes, är af beskaffenhet att alltid komma för sent. Och jag tror, att detsamma blifver förhållandet med hvilken kontroll man än hittar på. Lagutskottet talar om inspektörer. Sådana tjänstemän älskar man numera mycket; och de tillsättas både för det ena och andra ändamålet. Ja, inspektörer kunna nog vara bra, men jag är öfvertygad om, att de i detta fall icke kunna vara till någon nytta. Då lagutskottet sjelft talar om sparbanksinspektörer, torde vara skäl att erinra sig, huru dermed förhåller sig. Sedan sådana inspektörer efter lagen af 1892 kommit till stånd, — och redan förut funnos ju på sina ställen sådana — ha dessa visst icke kunnat förekomma, att falsarier och förskingringar inom sparbankskerna egt rum. Tyvärr ha vi härpå ett ganska färskt exempel från det län jag tillhör. Den, som tillgriper andras medel, gör det icke utan såsom en sista resurs, då hans egna medel äro uttömda. Så länge penningar eller värdehandlingar finnas, eller så länge förmyndaren icke har sämre stäldt, än att han kan anskaffa sådana till inspektionen, då är allt väl bestäldt; men när penningarne och värdehandlingarne icke längre finnas eller kunna anskaffas. — Ja! *då äro de borta*, — det hjälper icke, att inspektören ser efter aldrig så mycket. En sådan inspektion är af natur att alltid komma för sent.

För mig är det klart, att, hvilken kontroll man än hittar på, man derigenom icke kommer till roten af det onda, utan detta bör botas genom andra föreskrifter om sjelfva förvaltningen af omyndiges medel. Man hyser i detta hänseende stora farhågor för de små kapitalen och de små tillgångarne. För min del tror jag, att dessa farhågor äro ogrundade. Jag har sjelf varit förmyndare för en person, som lydde under Stockholms förmyndarekammare; — och det ber jag få säga, att, hurudan institution eller hurudana institutioner vi än må få, icke kunna vi få någon strängare än Stockholms förmyndarekammare. Tillgångarne i det sterbhus, i hvilket jag, såsom jag nämnde, var förmyndare, uppgingo till ungefär 20,000 kronor, delvis fast, delvis lös egendom. Men jag behöfde visst icke redovisa någonting till Stockholms förmyndarekammare, utan jag anmälde endast förhållandet der, och enkan fick fortfarande sitta i urubbadt bo och använda tillgångarne till den omyndiges uppfostran.

Förmyndarekammaren trakasserade icke på något sätt. Ja, jag går så långt, att jag påstår, att den icke *heller* kunnat göra det. Jag har läst dess instruktion, och der förekommer ingenting, som, såvidt jag förstår, kunnat i detta fall berättiga förmyndarekammaren att ingripa. För öfrigt kan dess instruktion icke upphäfvä gällande svensk lag, som tillerkänner förmyndare rätt att bestämma, om han vill hafva arfskifte eller med de öfriga arfvingarne lefva i oskiftadt bo — och i alla händelser icke lägger detta i händerna på en öfverförmyndare. Jag tror icke, att någon af reservanterna syftar derhän, att en möjligen blifvande ny lagstiftning i ämnet skulle borttaga förmyndares rätt att hädanefter såsom hittills bestämma i detta afseende. Lagens stadgande härom skulle naturligtvis fortfarande ega bestånd. För min del kan jag icke finna, att reservanternas skrifvelseförslag skulle innebära den minsta risk för de små kapitalen, och jag håller till och med före, att det väl icke kan lagstiftas på det sättet utan mera djupgående förändringar i vår lag. De ärade talarnes på skåne- och nerikesbankarne farhågor för att de små boen på landet genom den af reservanterna åsyftade nya lagstiftningen skulle behöfva upplösas och deras medel inlevereras till någon institution, vare sig central eller lokal, synas derför alldeles ogrundade.

Då jag är öfvertygad om, att en ändring af kontrollen icke blefve det ringaste effektivt, och då jag likaledes är innerligt öfvertygad om, att det är en mycket viktig samhällsangelägenhet att se till, att omyndigs egendom, som staten öfverlemnar i förmyndares vård, blifver bevarad, yrkar jag bifall till reservanternas förslag; och jag gör detta oafsedt huru det må gå med frågan i Första Kammaren. Jag är icke tillräckligt hemma i formerna för att afgöra, huruvida, derest kamrarna i frågan fatta skiljaktiga beslut, en sammanjemkning kan komma till stånd eller ej, men i hvilket fall som helst yrkar jag, såsom sagdt, bifall till reservanternas förslag.

Herr Gussing: Under en följd af år har jag innehaft uppdraget att såsom god man hafva tillsyn öfver förvaltningen af omyndiges medel i det samhälle jag tillhör. Under denna tid har visserligen, mig veterligen, icke förekommit mera än ett eller två fall, då myndlings medel genom förmyndares förvållande gått förlorade. Men det är mig klart, att detta berott mera på en slump, än på det skydd, vår nuvarande lag lemna, ty detta skydd är, enligt min tanke, illusoriskt och af intet värde, hur noga och samvetsgrant gode männen än söka utöfva den kontroll, dem åligger.

Något måste således göras, men att — i likhet med utskottet — inskränka sig till att sätta en ny lapp på en gammal oduglig rock, anser jag icke vara tillräckligt, icke klokt.

För min del tror jag, att icke mera än en väg leder till målet, och det är den, som af motionärerna blifvit påpekad.

Jag ber derför, herr talman, att få ansluta mig till deras förslag och yrka afslag å utskottets hemställan samt bifall till reservationen.

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)

Med herr Gussing förenade sig herrar *Henricson* och *Wavrinsky*.

Herr Andersson i Helgesta: Herr grefve och talman! Jag har begärt ordet med anledning af herr Waldenströms yttrande. Han påstod, att han i sin motion icke sagt, att han önskade, att det skulle inrättas en allmän förmyndarekammare. Herr Waldenström undrade, hvarifrån jag fått denna uppgift. Jo, han yttrar ju i sin motion:

»Visserligen är det antagligt, att desse ej kunde påräkna fullt så hög ränta å sina medel, som de nu i allmänhet åtnjuta; men sådant vore ju i sin ordning, enär säkerheten för medlen nu ej kan sägas vara fullgod, men densamma, om staten öfvertog förvaltningen och iklädde sig ansvaret, blifve den bästa möjliga.»

Således har herr Waldenström ju sagt, att staten skulle ikläda sig ansvaret för myndlings medel, och det vore väl då också meningen, att staten skulle söka taga förvaltningen af medlen om hand; jag tänkte mig, att man väl finge lof att inrätta en gemensam förmyndarekammare (möjligen med några filialer).

Jag har icke ämnat att försöka vederlägga herr Waldenström i vissa af hans yttranden, ty jag saknar förmåga att mäta mig med honom i detta afseende. Jag vill endast uppehålla mig vid följande. Herr Waldenström talade om, att förluster dock drabbat några personer, bland andra en som förlorat 120,000 kronor och fått värdelösa papper i stället, men att man icke gjort något dervid, ty på grund af släktskap ville man ej röra i saken. Med anledning häraf ber jag få upplysa herr Waldenström om, att myndlings närmaste frände har rätt och pligt att göra sina anmärkningar mot förmyndare, och man kan anmäla honom för häradsrätten, om det är fel i förvaltningen. Jag tror därför, att herr Waldenström i detta fall ej har fullständigt rätt.

Hade myndlingens närmaste fränder gjort sin pligt, skulle de ha kunnat gripa in och gjort anmärkningar, men de försummade det, förledda af sin önskan att icke såra en släkting på något sätt. Nå, det kan ju ingen hjälpa; om man har magt att hindra någonting och icke gör det, blir det ju ens egen sak.

Den näst siste ärade talaren yttrade liksom den förste, att det aldrig varit fråga om, att de mindre kapitalen skulle förvaras på detta sätt. Af motionen kan man icke finna, att det skulle göras undantag för de mindre kapitalen. Vore det så, skulle det förefinnas större skäl för att antaga reservanternas förslag, men det fins icke ett ord, som anger det. Jag tror, att om det icke fins kontroll på sina ställen, så har man likväl medel att på flera sätt afhjälpa denna brist. Jag nämner detta särskildt därför, att jag sjelf icke sett att förluster inträffat. Om man har dåliga gode män, måtte väl kommunen, om den är vaken, välja dem som se upp och som ha mod att säga till, att det är på tok. När en kommun är vaken, tror jag icke, att faran är så stor, det är min fulla öfvertygelse.

Jag vill bestrida motionärernas påstående, att den nuvarande förmyndareförordningen är mera sken än sanning. Jag tror visserligen, att myndlingar kunna lida förluster — och det ha vi ju också sett — men det hör väl till undantagen: jag tror, att i det stora hela har den nuvarande förmyndareförordningen verkat godt. Undantag fins det ju, som sagdt, och äfven med den största försigtighet kunna enskilda personer göra förluster, trots att de iakttaga den största försigtighet; det kunna vi aldrig fullständigt undgå. Skulle det bli så, att förmyndaremedlen skulle förvaltas af en gemensam förmyndarekammare, skulle de mindre bemedlades lilla arf gå åt till omkostnaderna för förvaltningen, till tillskotten till en reservfond och till ersättning för det ökade besväret för förmyndaren. Många familjer skulle kanske blifva utfattiga och rifvas upp, hvilka eljest kunnat bibehållas. Om deremot den efterlevande maken eller maken är så lycklig att få behålla egendomen oskiftad, kunna barnen kanske få uppfostran, utan att någon uppfostringshjelp behöfver betalas. Men skulle barnens arfvedelar kontant inbetalas till förmyndarekammaren, vore egendomen snart förskingrad, och kapitalet ginge snart förloradt. Jag säger ännu en gång, att från den synpunkt, som jag nu ser saken, anser jag det innebära en våda att gå med på motionärernas förslag.

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)*

Jag ber därför, herr grefve och talman, att fortfarande få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lindhagen: Herr Widén yttrade, att han förmodade, att motionärerna och reservanterna icke afsågo att med sitt förslag åstadkomma en sådan anordning, hvarigenom, såsom lagutskottet i sitt betänkande yttrat, de små egendoms-gemensamheterna skulle upplösas. Med anledning deraf ber jag att få upplysa, att denna förmodan är aldeles riktig.

Det lagutskottets motiv, som är sjelfva cloun i dess betänkande, nemligen det, att den af motionärerna och reservanterna ifrågasatta anordningen skulle föranleda, »att omyndiges andelar, för att ställas under förvaltningsmyndighetens vård, måste utbrytas ur något affärsföretag eller annan ditillsvarande egendoms-gemenskap» — detta skäl vet jag ej hvem det träffar. När det står i lagutskottets betänkande, måste man antaga, att det träffar motionärerna och reservanterna. Inom utskottet anhöll jag att för min del få framhålla, att detta icke alls var förhållandet. Men det svarades: Jo, det är just det vi mena. Under sådana förhållanden kan man icke på något sätt bemöta detta skäl.

Jag vill emellertid bedja att få åberopa min egen erfarenhet, som stämmer med herr Widéns. Här i Stockholms förmyndarekammare infordrar man icke, såsom det ifrågasatts att det alltid sker, omyndiges andel i ett lösbo, utan om t ex. en hustru dör och efterlemnar make och omyndiga barn, sker visserligen arfskifte, hvarigenom vissa delar af lösboet utskiftas nominelt på de omyndige,

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)*

men dessa belopp infordrar icke förmyndarekammaren i kontanta penningar, utan fadern får utfärda revers derå. Om några år anses denna revers betald genom den uppfostran, som gifvits de omyndige. Då detta anfördes i utskottet, svarades, att det gäller icke på landet, ty der är det ej så mycket fråga om möbler, utan om annan slags lösegendom, såsom grisar och dylikt, och dessa skulle med motionärernas förslag nödvändigtvis behöfva utbrytas. Men hvarför skola de utskiftas mera än möbler? Det förstår jag icke.

Herr Olsson i Stockholm: Hvarje fråga kan utan tvifvel ses från två synpunkter, och den föreliggande frågan har särskildt för mig ställt sig ganska tvifvelaktig. Det kan å ena sidan icke förnekas, att det nuvarande tillståndet i fråga om kontrollen öfver förvaltningen af omyndiges medel är otillfredsställande. Detta har icke heller af någon förnekats. Äfven lagutskottet har erkänt det i sin motivering. Emellertid finnes det, som sagdt, ett par synpunkter, som för mig gjort det ganska tvifvelaktigt, huruvida verkligen ett antagande af reservanternas hemställan kan anses önskligt. Å ena sidan ha vi hänsynen till den mindre afkastning, som skulle uppstå för den händelse, att de omyndiges medel i landsorten skulle insändas till ett för hela landet gemensamt, förvaltande embetsverk här i Stockholm. Det är uppenbart, att om det är fråga om en tillgång på endast några hundra eller tusen kronor, så spelar det en ganska väsentlig roll, i fall dessa medel afkasta t. ex. 6 procent, hvilket de kunna göra, om de placeras i t. ex. inteckningar, eller om de afkasta 4 eller till och med $3\frac{1}{2}$ procent, som de sannolikt skulle göra, ifall de insattes i ett sådant förvaltande embetsverk. Detta anser jag vara en synpunkt, som är ganska beaktansvärd just med hänsyn till dessa smärre förmynderskap på landet.

Vidare vill jag framhålla en annan synpunkt, nemligen hänsynen till den svårighet, som uppstår för förmyndarne att kunna få ut medlen från ett sådant förvaltande embetsverk — svårigheter, som mycket bero på huru ett dylikt embetsverk kommer att organiseras, och hvilka principer komma att göra sig gällande vid bestämmandet af villkoren för medlens utlemnande. Vi hafva ju någon erfarenhet om detta här i Stockholm från förmyndarekammaren. Jag vill nu icke påstå, att, så som förmyndarekammaren *nu* uppfattar sin skyldighet, det möter så synnerligen nämnvärda svårigheter att komma till rätta för förmyndare eller för personer, som blifvit myndiga, då de vilja hafva ut sina medel. Det har dock funnits tillfällen, då det har mött afsevärda svårigheter att komma till rätta med de myndigheter och embetsmän, som man haft att göra med. Jag vill exempelvis nämna, att för några år sedan fans här i förmyndarekammaren en person, som beklädde det så kallade kuratorsembetet och som hade till uppgift att handhafva medel och vara representant för personer, som vistades utrikes eller om hvilka man icke egde kännedom, huruvida de lefde eller ej. Med

denne embetsman var det på sin tid omöjligt att komma till rätta; han lemnade aldrig godvilligt ut några medel, som stodo under hans vård; han hade till princip att aldrig göra det, och det förekom många fall, då rättgång måste föras för att få ut medlen.

Detta, menar jag, är utan tvifvel en synpunkt, som man behöfver taga hänsyn till när det är fråga om att upprätta ett liknande embetsverk för landsorten, der man icke lika lätt är i tillfälle att muntligen hänvända sig till vederbörande embetsmän.

En talare på södermanlandsbänken har särskildt framhållit, att lagen stadgar, att om arvingar vilja lefva i oskiftadt bo, hafva de rättighet att göra det. I Stockholm förekommer det visst icke annorlunda, ansåg han, än att, om förmyndaren och en efterlevande maka förena sig om att boet skulle vara oskiftadt, förmyndarekammaren vore skyldig att rätta sig derefter. Det beror nog emellertid på, hvilka tillgångar finnas i boet. Finnas sådana tillgångar, som på ett eller annat sätt kunna komma under den rubriken, att de skola brytas ut, får man genast föreläggande från förmyndarekammaren att inleverera dessa medel. Det beror sålunda alldeles på, huru förmyndarekammaren uppfattar sitt uppdrag, på den diskretion, så att säga, den iakttagar, att den icke går för långt i infordrandet af medel. Jag tror nog, att i allmänhet, när det är fråga om medel som äro insatta i en affär, förmyndarekammaren icke yrkar på att man skall inleverera i denna affär insatta medel för omyndige. Men det kan mycket väl tänkas, att förmyndarekammaren kunde komma med en sådan fordran, och då vore affären utan tvifvel störtad. Jag tror därför, att saken kan ses från två synpunkter och att saken visst icke är så klar, som motionären velat göra den till.

Jag vill fästa mig vid ett par uttalanden, som herr Waldenström hade. Han talade om, att det händt, att en förmyndare uppgifvit, att han haft sin myndlings medel intecknade i en fastighet, och att det sedan befans, att så icke var förhållandet. Men jag vill fästa herr Waldenströms uppmärksamhet på, att der var det således *icke* fråga om sjelfva förvaltningen, utan just om *kontrollen*, hvori det brast; och det är ju beträffande kontroll, som utskottet velat få till stånd ett uttalande till regeringen.

Vidare nämnde herr Waldenström, att det mycket beror på, huru gode männen fullgöra sitt uppdrag, samt att det händer, att de mindre väl sköta detsamma. Äfven den anmärkningen drabbar den nuvarande kontrollen öfver förvaltningen. Ty om gode männen verkligen fullgöra sitt uppdrag eller om man vidtager verksamma åtgärder i syfte att ålägga dem att göra sin pligt, så kan man utan tvifvel äfven med de nuvarande förhållandena i fråga om förvaltningen åstadkomma en ganska effektiv och betryggande kontroll öfver förvaltningen.

Jag vill emellertid icke härmed hafva sagt, att det vore någon olycka, om reservanternas förslag skulle antagas, utan att detta

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)

mycket väl kunde gå för sig. Men å andra sidan vill jag framhålla, att jag finner det lämpligare att antaga utskottets förslag; och jag kan alldeles icke finna, att man derigenom skulle så att säga afskära frågan, såsom herr Waldenström trodde. Ty genom den undersökning, som en skrifvelse af det innehåll utskottet föreslagit i saken, skulle åstadkomma, kunde man troligen få en klar uppfattning om hvad som verkligen borde göras för att få en effektiv kontroll till stånd i fråga om förvaltningen af omyndiges medel.

För visso tror jag, att, om en sådan förvaltningsmyndighet som här ifrågasatts skulle komma till stånd, man måste stadga en gräns nedåt för de belopp af förmyndaremedel, som skulle till denna anstalt inlevereras; ty fordrar man, att småbelopp på några hundra eller något tusental kronor på landet skulle insättas i ett sådant förvaltande embetsverk, så tror jag, att detta skulle stöta på högst väsentliga svårigheter och olägenheter i fråga om dessa mindre förmyndarebelopp. Af denna anledning är min åsigt, att, derest en sådan förvaltande myndighet skulle komma till stånd, man ovilkorligen måste undantaga de mindre förmyndarebeloppen.

Som sagdt, jag har velat framhålla dessa synpunkter, som göra, att frågan för mig ställer sig tvifvelsam. För min del kommer jag, äfven af det skäl, att Första Kammaren troligen kommer att antaga utskottets förslag, att rösta för detta. Ty jag tror, att om frågan nu får falla, skulle detta vara sämre än om man antager utskottets förslag, hvilket enligt mitt förmenande mycket väl kan leda till det mål, som vi alla eftersträfvat.

Herr Holmgren i Varnhem: Herr talman, mina herrar! Jag vill först erkänna, att jag varmt behjertat syftet med de motioner som föreligga, och att jag är lifligt öfvertygad om, att en ökad säkerhet för de omyndiges egendom icke blott är berättigad, utan rent af nödvändig. Men då jag har begärt ordet i denna fråga, har jag förnämligast gjort det för att vända mig mot en högt ärad talare, nemligen lagutskottets vice ordförande, landshöfding Husberg, som tvenne gånger under det han höll sitt så utmärkta anförande betonade, att det här ej vore fråga om alla dessa små förmyndareskap och att det ej ens skulle kunna komma i fråga att i väsentlig mån ändra förvaltningen af desamma.

Gent emot denna herr landshöfding Husbergs uppfattning vill jag ställa en helt annan, nemligen att det är lika viktigt, om ej viktigare att skydda de smås egendom än de storas. Litet och stort äro relativa begrepp här i verlden. Jag vill t. ex. fästa uppmärksamheten på, att om en gratialist skulle förlora sina 24 kronor om året, skulle detta för honom kanske bli känbarare, än om ett statsråd skulle gå förlustig sin pension för ett år eller 8,000 kronor. Är det fråga om att stifta en lag, som skall vara effektiv, bör den vara allmängiltig; och vill man få till stånd en betryggande förvaltning

för de omyndiges egendom, skall den lika väl betrygga de smås hundralappar som millionärernas tusenlappar. Det är för mig alldeles klart, att man ej bör stifta lagar blott för millionärernas barn och för att skydda dem, utan att man äfven bör lagstifta för sådana omyndige, som ega ett försvinnande belopp.

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)

Jag kan således icke förstå, hvarför icke förvaltningen skall betrygga äfven dessa små kapital. För öfrigt vill jag blott tillägga, att det är omöjligt att få en *fullständigt* betryggande förvaltning, huru många garantier man än söker skapa. Såsom ett klart och tydligt bevis derför vill jag hänvisa till, att herrarne helt nyss genomgått icke mindre än sex memorial från bankoutskottet i fråga om afskrifning af vissa statens fordringar. Här har ju statens egendom varit satt under den allra förnämsta förvaltning, och dock, mina herrar, har man måst afskrifva ej mindre än 50,000 kronor. Jag tror, att alla måste medgifva riktigheten af min här uttalade åsigt, ty ingen kan förneka, att, ehuru härvidlag förvaltningen varit den bästa tänkbara, ändock ganska afsevärda förluster uppstått. Hvilken förvaltning skulle man då kunna åstadkomma, som erbjuder absolut garanti för att de omyndigas medel under *alla* omständigheter bli betryggade? Någon sådan finnes ej i denna världen, och det är för denna verld, som vi lagstifta.

Jag ber således att få instämma i syftet med reservanternas förslag, men jag reserverar mig mot den åskädning och den motivering, som landshöfding Husberg lemnat för berörda reservation.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet med anledning af ett yttrande af den siste talaren på stockholmsbänken. Jag vill nemligen fästa uppmärksamheten på, att jag visst icke har framställt Stockholms förmyndarekammare såsom efterföljansvärdt exempel på den förvaltande inrättning, som härvidlag möjligen skulle kunna komma i fråga. Jag har nemligen yttrat mig så: att jag ansåg, att hvilken institution vi än i den vägen kunde komma att få, finge vi ej någon, som vore *strängare* än Stockholms förmyndarekammare. Jag har för öfrigt endast anfört ett exempel med afseende på förmyndarekammarens sätt att behandla ett mindre förmynderskap, som jag sjelf innehade. — Jag känner för öfrigt icke så noga dess sätt att behandla förekommande ärenden. Men i detta sammanhang skulle jag dock tillika vilja fästa uppmärksamheten på, att, enligt de för förmyndarekammaren gällande bestämmelser, det visst ej möter något hinder för förmyndare att hafva myndlingens medel fortfarande placerade uti inteckningar eller andra mera räntebärande papper; han behöfver endast sätta in dem i förmyndarekammaren. Jag tror för min del, att den väsentligaste delen af förmyndarekammarens förvaltning just omfattar att förvara sådana papper; och då har ju myndlingen sin högre ränta. De farhågor, som uttalats för att, genom införande af nya förvaltande institutioner i detta hänseende, myndlingarne nödvändigtvis

Angående förvaltningen af omyndiges egendom. skulle få åtnöjas med en viss *lägre* ränta, äro derför ej heller grundade.

(Forts.)

Som sagdt, jag menar visst icke, att de institutioner, som här skulle kunna komma i fråga, skulle blifva lika med Stockholms förmyndarekammare, utan jag har blott velat framdraga sagda kammare såsom ett bevis för, att vi ej behöfva vara rädda för dessa möjligen blifvande institutioner.

Herr Ivar Månsson i Trää: Herr talman! Jag begärde ordet för att få tillkännagifva, att jag i hufvudsak sympatiserar med det yttrande, som fäldes af herr John Olsson på stockholmsbänken. Det synes mig, som om han tolkat förhållandena på samma sätt, som åtminstone jag ser dem. Hvarje lagstiftare, synes det mig, bör rätta sina handlingar och stifta lagar efter den erfarenhet och de rön, som han gjort eller kan göra. Tänker jag nu på, huru det för närvarande förhåller sig med förmyndarskapen och kontrollen öfver dem och huru förhållandena dervidlag gestalta sig i den ort, jag tillhör, och inom mycket stora kretsar deromkring, vill jag säga — och jag kan dervidlag vädja till en stor del af mina länskamrater — att vi ej derifrån ha några exempel på, att några större förluster der drabbat myndlingarne eller att i öfrigt någon skada tillfogats dem. Man vinnlägger sig nemligen der med den största noggrannhet om att till gode män välja lämpliga personer i och för granskning af förmyndarskapen; och man är noggrann med att få det så stäldt, att kontrollen blir betryggande. Till dessa gode män skola ju förmyndarne inlemna sina räkenskaper för hvarje år; och denna redovisning skall ej blott innehålla uppgift om huru medlen användas, utan äfven om sättet för deras placering samt om den säkerhet, som stälts. Sedan skola gode männen inlemna redogörelserna till domhufvudena i orten, och då ha gode männen att framställa de anmärkningar, som de kunna finna skäl till. Jag har således ej någon erfarenhet om, att någon olägenhet eller någon förlust drabbat myndlingarne i min hemort. Skall det nu bli en sådan här förmyndarekammare, dit allting skall levereras, och skall på detta sätt förvaltningen bli betryggande, blir det nära nog omöjligt, att denna förmyndarekammare skall kunna taga någon inteckning i fast egendom såsom säkerhet, ty det kan ju vara omöjligt för denna förmyndarekammare, som ligger aflägsset, att bestämma denna intecknings värde. Det är svårigheten. Än värre blir det beträffande lösörebo. Huru skall det gå vid dödsfall och boutredningar, der den lösa egendomen skall realiseras, om man på det sättet skall tvingas att inleverera medlen? Deremot skulle man kunna reda sig, om man finge behålla medlen qvar och gemensamt arbeta för boets bästa. Då kunde det låta sig göra för de efterlevande att soutenera sig sjelfva och de uppväxande barnen.

Huru jag än ser saken, synes det mig att, om något härvidlag är att anmärka, hvilket ju är möjligt, dessa anmärkningar skulle

rigta sig mot kontrollen och det sätt, hvarpå den handhafves af dessa gode män; och därför vore det väl rättast att gå den väg, som laguskottet föreslagit, nemligen att man bör skärpa denna kontroll.

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

Det har sagts här af en talare, att meningen icke varit, att man skulle taga hand om alla de små beloppen, utan att det hufvudsakligen skulle vara de stora summorna man vill åt. Ja, detta kunde ju så vara, om meningen vore att sätta gränsen, der det gäller hundratuseantalet, eller så omkring. Då kunde det ju vara skäl, ty jag tror ej, att vi på landet skulle mycket beröras deraf. Då vore det ingen fara. Men det är just denna gräns, som jag tror det är mycket svårt att få fram. Och jag kan ej neka till, att det är lika angeläget att ha tillsyn öfver de smås förhållanden som öfver de stores, och detta kan ernås först genom en skärpt kontroll.

Vi skola komma i håg, hvilken skilnad det är mellan laguskottets utlåtande i år och i fjol. Då var ej utskottet med om någonting; *nu* vill det vara med om en skärpt kontroll och en skrifvelse till Kongl. Maj:t i detta syfte. Dermed tycker jag, mina herrar, att vi kunna nöja oss, innan vi tänka på denna stora apparat och en af staten förvaltd inrättning, som säkert skulle bli mycket dyrbar, om myndlingarne sjelfva skola betala den.

Jag tycker därför, att vi kunna åtnöja oss med utskottets förslag i fråga om den skärpta kontrollen, och ber således att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Jansson* i Saxhyttan, *Johansson* i Valared, *Olsson* i Sörnäs, *Petersson* i Skurö, *Olsson* i Frösvi, *Högstedt*, *Persson* i Killebäckstorp, *Trapp*, *Olsson* i Røgle, *Petersson* i Snällebo, *Söderberg*, *Carlheim-Gyllensköld*, *Gustafsson*, *Hazén*, *Magnusson*, *Hedin* i Torp, *Lindvall*, *Carlsson* i Norra Smedstorp, *Lindgren* i Islinge och *Olofsson* i Digernäs.

Herr *Elowson*: Herr grefve och talman! Jag har trott mig finna af diskussionen, att den fått något större omfattning, än som måhända borde hafva föranledts af motionerna i ämnet. Motionerna gå nemligen endast ut på ändring i en viss punkt af lagen angående förmynderskap. Så vidt jag kan förstå, är det icke meningen att göra någon ändring i den allmänna förpligtelsen för förmyndare att vårda barnagodset såsom sitt eget, utan det är en ytterligare detaljbestämmelse, som motionärerna och reservanterna vilja i ett afseende vinna.

Det inträffar ju ofta, att i ett dödsbo finnas värdehandlingar och kontanta medel. Enligt nu gällande bestämmelser eger förmyndaren vårda detta som sitt eget. Men, mina herrar, det är ju mycket lätt att låta öfverflytta dessa penningar och värdehandlingar till förvaring hos en institution, som står under statens kontroll. I

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.

(Forts.)

alla öfriga afseenden skulle förmyndare fortfarande få råda öfver omyndigs egendom.

Jag har emellertid trott mig finna, att här ett missförstånd gjort sig gällande i afseende å förhållandena vid dödsbon å landet. Der kan ju inträffa, att tillgångarne bestå i fastighet. Nåväl, denna inbegripes ej alls under föreliggande förslag; en fastighet får ju icke af förmyndare säljas utan domstolens samtycke. Der fins vidare kreatursbesättningar, åker- och körredskap och andra inventarier — intet af allt detta skall förvandlas i penningar för att öfverlemnas till den föreslagna institutionen, utan detsamma skall fortfarande såsom hittills stå under förmyndarens vårdnad. Det är endast befintliga penningar och värdehandlingar, som här afses.

Dessutom, mina herrar, debattera vi nu icke något lagförslag, utan allenast en begäran om att möjligen erhålla ett sådant från regeringen. Det synes mig emellertid, som om argumenteringen här vore rigtad mot ett eventuellt lagförslag.

För min del har jag det förtroendet till regeringen, att, om Riksdagen beslutar en skrifvelse i det syfte, som motionärerna och reservanterna angifvit, regeringen skall framkomma med ett förslag, som är tillfredsställande. Skulle det emellertid icke finnas tillfredsställande — à la bonne heure, då tviflar jag icke på, att Riksdagen afslår detsamma eller låter det af lagutskottet omarbetas.

Jag kan således icke finna annat, än att reservationen åsyftar en ganska afsevärd förbättring för såväl stad som land; ty, mina herrar, här är icke fråga om annat än, att förmyndaren ej längre skall taga omedelbar befattning med den omyndiges *kontanta penningar* och *värdehandlingar*.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Med herr Elowson instämde herrar *Göthberg*, *Biesèrt*, *Broström* och *Jansson* i Edsbäcken.

Vidare anförde:

Herr Sjö: I likhet med flere föregående talare kan jag ej annat än önska, att något åtgöres för vinnande af en säkrare förvaltning af omyndiges medel, dem deras föräldrar och målsmän mången gång med svett och möda sammansparat just för att trygga barnens framtid. Enligt mitt förmenande vinnes detta syftemål bättre genom ett bifall till reservationen än genom antagande af utskottets förslag.

En ärad talare på skånebanken yttrade, att vi för närvarande borde nöja oss med att få den skärpta kontroll, som utskottet föreslagit; och i hans yttrande instämde flere af kammarens ledamöter. Det var hufvudsakligen med anledning deraf, som jag begärde ordet, för att tillkännagifva, att jag är af en annan mening i denna fråga.

Utskottet säger här, att det anser sig sig böra ifrågasätta, »huruvida ej, i likhet med hvad på andra områden, exempelvis sparbanksväsendet, eger rum, kunde tillsättas särskilda inspektörer med uppdrag att hvar inom sitt distrikt utöfva tillsyn å förmyndareförvaltningen och efterse, att gode männen så som sig bör fullgöra sitt granskningsuppdrag». Den skärpta kontrollen här skulle således, enligt hvad af utskottets betänkande framgår, utöfvas af tillförordnade inspektörer, som hvar i sitt distrikt reste omkring och inspekterade hos de gode män, som för granskning af förmyndarevärden utses inom hvarje kommun. Jag har nu sjelf under en lång följd af år varit utsedd till god man för förmyndarevärden i den kommun, jag tillhör, och har i denna min egenskap haft att granska förmyndareräkningarne och upprätta förteckningar samt insända dessa till domaren i orten. I dessa förteckningar har jag icke infört annat än förmynderskapets nummer, förmyndarens namn och hemort, de omyndiges namn och hemvist, behållningen å räkenskapsårets sista dag, de fastigheter, som de omyndige egt, deri intecknad skuld äfvensom en eller annan anmärkning; det är allt. Men jag har aldrig i dessa förteckningar, hvaraf jag sjelf har en, uppgifvit, på hvad sätt de tillgångar, som omhänderhades af förmyndaren, vore placerade, utan nöjt mig med att sjelf derom hafva kännedom. Jag hemställer nu, om man verkligen kan likna den inspektion, som utskottet tänkt sig, vid en sparbanksinspektion. En sådan jemförelse är ju orimlig; det är ju nästan en skilnad som mellan natt och dag. Desse föreslagne inspektörer skulle, enligt mitt förmenande, icke få del af något annat än hvad jag nämnde såsom upptaget i förteckningarne, nemligen förmynderskapets nummer, förmyndarens och den omyndiges namn och hemvist, behållningen för räkenskapsåret samt den omyndiges fastighet och deri intecknad gäld — ingenting annat. En sparbanksinspektion är ju åter något helt annat; der skall inspektören granska alla in- och utgående belopp, insättarnes och låntagarnes konton, säkerhetshandlingar, direktionens protokoll öfver fattade beslut, och det ena med det andra — med ett ord hela förvaltningen. Det är ju någonting helt annat än denna tilltänkta förmynderskapsinspektion.

Min åsigt i denna fråga är för öfrigt den, att förmyndare borde vara skyldig att hålla de omyndiges medel skilda från sina egna, hvilket synes mig kunna ske exempelvis på det sättet, att de förmyndaremedel, som ej erfordras för de omyndiges underhåll, placeras i säkra inteckningar eller deponeras i en af Kongl. Maj:t eller Konungens befallningshafvande fastställd bankinrättning. Sedan borde dessa säkerhetshandlingar företes för gode mannen öfver förmynderskapen i kommunen, och han hade då att anteckna, hvem dessa belopp tillhörde. Om en sådan anteckning skedde, tror jag icke, att förmyndaren skulle våga sig på att för egen räkning pantsätta eller belåna dessa säkerhetshandlingar, synnerligast om ett

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)*

stadgande angående dylika handlingars företeende för gode mannen
 infördes i förmyndareförordningen.
 Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra, ansluter jag
 mig till reservanternas förslag i denna fråga och yrkar afslag å
 utskottets hemställan.

Herr Wavrinsky: Herr talman, mina herrar! Att vården af omyndiges medel nu är otillfredsställande, derom äro alla ense; hvad man tvistar om, är blott det, huruvida ett förbättradt tillstånd kan vinnas genom bättre förvaltning eller genom skärpt kontroll. Men jag ser icke något skäl, hvarför ej båda dessa medel skulle anlitas, särskildt så, att med afseende å de större beloppen infördes en bättre förvaltning, i afseende å de smärre en bättre kontroll.

Då jag för min del önskar, att båda dessa frågor måtte komma under öfvervägande och ses i sammanhang, och då jag vidare önskar, att saken fortast möjligt måtte komma till Kougl. Maj:t, har jag icke kunnat vara med om utskottets hemställan, särskildt emedan jag ej kan instämman i dess motivering, som synes mig rent af uppmuntra till just sådan spekulation med omyndiges medel, som bör förebyggas. Då motionen går längre och så långt, att man kan ha hopp om att i en framtid få fram frågan i hela dess omfattning, ber jag, som helst önskar befordra det syftet, att få instämman i herr Husbergs yrkande om bifall till reservanternas förslag.

Herrar *Sjövall* och *Hedlund* instämde häruti.

Herr Andersson i Löfhult: Herr grefve och talman, mina herrar! Jag har begärt ordet för att ge till känna, att jag kommer att rösta för utskottets förslag, och detta på grund af den erfarenhet, jag från landsorten har om de små förmynderskapen — de stora känner jag ej mycket till.

Om man nemligen skulle bifalla reservanternas förslag, så går det ju ut på, att staten skall ingripa i förvaltningen. Det kan då mycket lätt hända, att detta ingrepp går derhän, att efterlevande make betages dens rättighet, som nu finnes, att med de omyndiga barnens förmyndare öfverenskomma om att med barnen lefva i oskiftadt bo. Härigenom skulle emellertid uppstå betydliga svårigheter för dessa små sterblus å landet, der den hufvudsakliga tillgången är en liten hemmansdel eller afsöndring, en mindre landt-handel eller industriel rörelse. Ty skall man der vara skyldig att leverera ifrån sig de omyndiges medel, lär man få svårt att hålla boet samman. Det blefve då endast en obetydlig behållning öfver. Och de kontanta medlen, som man lemna ifrån sig, gå då snart åt för de omyndiges underhåll, hvaremot, om penningarne få ligga kvar i denna lilla jordlapp eller affär, man kan draga sig fram och ge barnen uppfostran och ändå sedan lemna dem en liten behållning vid deras inträde i mogen ålder.

Det är af dessa skäl, som jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

*Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.*

(Forts.)

Herr Olsson i Stockholm: Jag begärde ordet blott för att meddela, att alldeles nyss i Första Kammaren utskottets förslag blifvit antaget. Vid sådant förhållande synes det, som om man, derest man verkligen vill få till stånd en utredning i frågan, äfven i denna kammare borde antaga utskottets förslag. Ty i annat fall lär ingen skrivelse komma att afgå till regeringen.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag är uppkallad af hvad herr Ivar Månsson yttrade. Han talade alldeles så, som om motionen slutade med ett yrkande om inrättande af en stor förmyndarekammare, dit alla förmyndaremedel skulle inskickas. Som herrarne se af motionen, utmynnar den alls icke i något sådant yrkande, om än i motiveringen talas om möjligheten af en sådan statsanstalt. Nej, motionen mynnar ut i ett förslag, att Kongl. Maj:t måtte låta undersöka, huruvida några bättre föreskrifter om förvaltning af omyndiges egendom än de nu gällande äro behöfliga. Det är icke detsamma som att begära någon sådan der statsanstalt; det kan ju tänkas, att utredningen ger anvisning på andra utvägar, andra möjligheter för en mera betryggande förvaltning af omyndiges egendom.

Hvarför skulle nu Riksdagen motsätta sig en dylik undersökning? Leder undersökningen derhän, att inga bättre föreskrifter kunna rörande förvaltningen gifvas än de nu gällande, ja, då blir det dervid. Men leder utredningen derhän, att vi *kunna få bättre föreskrifter*, hvarför skulle då Andra Kammaren sätta sig deremot?

Den omständigheten, att Första kammaren antagit utskottets förslag, anser jag icke alls böra inverka här vid lag; ty att antaga utskottets förslag, det är i sjelfva verket bara att skapa en dödgräfvare åt den reform, som här behöfver vidtagas.

Herr Nilsson i Skärhus: Förra året, då man diskuterade denna fråga, uttalade sig nästan alla i den riktning, att man med anledning af herr Waldenströms då i ämnet väckta motion borde söka få till stånd en *skärpt kontroll* beträffande förvaltningen af omyndiges medel.

Nuvarande statsrådet Restadius framhöll med skarpa önskvärdheten af att få en bättre *kontroll* i detta afseende samt påpekade derjemte, att man möjligen skulle kunna få saken ordnad på det sätt, att de omyndiges penningemedel skulle å de orter, der man lätt hade tillgång till banker, kunna i sådana insättas.

En annan talare yttrade, att kontrollen kunde ske på det sätt, att gode männen hade en stämpel, med hvilken de kunde afstämpla de omyndige tillhöriga obligationer och öfriga handlingar och på detta sätt göra det omöjligt för förmyndarne att pantsätta eller eljest

Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.
(Forts.)

använda dem till förfång för myndlingarne. Detta sätt hade, enligt hvad samme talare påpekade, befunnits ganska användbart i främmande land, jag minnes icke säkert hvilket han särskildt anförde som exempel, men jag tror det var Tyskland. Enligt min mening äro dessa tvenne förslag värda att taga vara på, vi hafva då genom dessa en ganska god kontroll, och hoppas jag, att Kongl. Maj:t fäster afseende vid dessa omständigheter, då frågan kommer att af Kongl. Maj:t behandlas.

Emellertid, som frågan nu ligger och då det är ytterst viktigt att den föres framåt, hemställer jag till Andra Kamraren, om det icke är klokast att taga utskottets förslag, emedan efter mitt förmenande någon sammanjemkning icke kan ifrågasättas, derest reservationen antages.

När frågan kommer fram till Kongl. Maj:t, har gifvetvis Kongl. Maj:t så väl reda på de tankar, som här uttalats, såväl ifrån landsbygdens som städernas sida, att han kommer att taga nödig hänsyn till intressena å ömse sidor, och jag tror därför icke, att någon af parterna kommer att bli lidande, när Kongl. Maj:t företager frågan till afgörande.

Hvad som egentligen ligger bakom stadsrepresentanternas ifver för att få reservationen antagen, kan jag icke förstå. Hvad som är alldeles tydligt är, att, i händelse densamma antages, frågan kommer att lösas på det sätt, att vi framdeles få denna institution, som heter förmyndarekammare. Och sådana förmyndarekamrar skulle då komma att förläggas i städerna, hvilket skulle komma att medföra större kostnader och svårigheter änden förmyndareförvaltning, lagutskottet föreslår.

På grund af dessa skäl yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Spånberg: Då debatten så länge pågått, skall jag endast be att få säga några få ord beträffande en sida af saken, som knappast blifvit vidrörd.

Det har talats så vackert om att skydda barnens rätt. Men, mina herrar, det finnes äfven en annan sida af saken, och det är de efterlevande föräldrarnes, faderns eller moderns rätt, som också behöfver skyddas.

Jag känner fall, der tillämpningen af en sådan lag, som den motionären och reservantern vilja ha till stånd, skulle hafva medfört ovilkorlig ruin för den efterlevande fadern, — och det är icke ett utan flere dylika fall, som jag har mig bekanta.

Det finnes ju industriidkare, hvilkas förmögenhet hufvudsakligen utgöres af fordringar, lager för rörelsens drift och dylikt. Skulle nu t. ex. hustrun till en dylik person dö, och barnens arfvedel förvaltas af offentlig myndighet, skulle hela den del af den ärfda förmögenheten, som icke är nedlagd i fastighet, ovilkorligen komma att dit inlevereras. Följden skulle då mycket lätt kunna bli, att hela affären i brist på tillräckligt rörelsekapital ginge öfver ända.

Men, mina herrar, det är likvisst föräldrarna, som skapat för-
mogenheten, och vi måste således se till att föräldrarnes rätt skyddas, *Angående
förvaltningen
af omyndiges
egendom.*
så att de icke ruineras af hänsyn till barnens intressen.

För min del kan jag först då vara med om reservationen, sedan
den ändring vidtagits, att barnens arfsrätt efter fader eller moder
först inträder då båda äro döda; men så länge detta icke skett, kan
jag icke vara med om denna reform.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Olofsson i Ävik: Då jag hörde en talare påpeka, att
Första Kammaren antagit utskottets förslag och dessutom så många
andra förordat detsamma, förvånar det mig ganska mycket, att ändock
ingen gifvit den allra minsta antydning om huru denna kontroll
skulle skärpas.

Med de bestämmelser, som nu finnas rörande förmyndare-
förvaltningen, kan jag för min del icke tänka mig, att man kan få
någon starkare kontroll än den, som för närvarande finnes.

Ty det kan väl icke vara meningen, att en granskningsman
eller inspektör, eller hvad han nu skulle komma att heta, skulle ha
rätt att hålla fullständig bouppteckning hos en person, därför att
han är förmyndare. Något svårare sätt att kompromettera en enskild
mans affärer, än detta för mången kunde bli, kan jag knappast
tänka mig.

Om emellertid detta vore meningen, skulle jag för min del
åtminstone vilja, att man först ströke den punkt i lagen, som stadgar,
att man är skyldig att ta emot förmynderskap. Ty det skulle icke
bli vidare behagligt att först få mottaga ett förmynderskap emot
sin vilja, och sedan skulle en inspektor komma till en och säga:
»Jag vill ha reda på edra affärer och om ni är solid nog för detta
förmynderskap.» Och sedan kanske efter detta besök några miss-
tänkta rykten komme ut, hvarigenom ens kredit blefve skadad.

Det kan icke vara meningen att gå till väga på ett sådant sätt,
hvarigenom enskilde rent af skulle kunna bli ruinerade.

Någon annan sorts kontroll kan jag för min del icke se att man
här åsyftat, och det skulle för öfrigt komma att bli kontroll på kontroll.
Men det vill jag kalla en skenreform, och en skrifvelse, sådan som
den här föreslagna, anser jag vara af rakt ingen betydelse.

Hvad man här synes mest tvista om i denna fråga torde vara
hvilket som är hufvudsak och hvilket som är bisak.

En del tycks anse det för hufvudsak, att man får så stor procent
som möjligt på myndlingens lilla kapital. Ja, så resonerar man i
det enskilda lifvet, och vid all spekulation sätter man vinsten i
första rummet och risken att förlora kapitalet i det andra.

Å andra sidan anser man, såsom reservanterna ha gjort, och
detta med full rätt, att kapitalets bevarande är hufvudsak. Det
tyckes, som sagdt, vara härom man egentligen tvistat.

Det har sagts många, många vackra ord till oss ifrån lands-

Angående förvaltningen af omyndiges egendom. bygden, som jag skulle kunna finna smickrande äfven för mig, om jag icke hade en sorglig egen erfarenhet, som motsäger dessa vackra skildringar af förhållandena i detta fall på landsbygden.

(Forts.)

Jag har nemligen varit förmyndare åtskilliga gånger, låt vara i de flesta fall under förhållanden, der det gäلت mindre förmögenheter. Jag har då alltid gått så till väga, att jag satt in myndlingens medel i sparbanken och sedermera vid redovisningen företett sparbanksboken för granskningsmännen. Jag har vidare från första stund alltid låtit skriva myndlingens namn i boken och icke någon annans, och sedan, när myndlingen blifvit myndig, har han fått sin bok.

Jag har dock äfven haft den äran att bli förmyndare der det gäلت förvaltningen af mera betydande belopp.

En gång förhöll det sig dervid så, att fadern varit förmyndare för sina barn, och der hade man också uppnått dessa idealiska förhållanden, att fadern som förmyndare fick sitta i orubbadt bo. Ja, detta var ju godt och bra, men sedermera blef jag förmyndare.

Som herrarne kanske känna till, blir man på landet icke genast utsedd till förmyndare utan vidare, utan det är blott på tingen som man förordnas dertill. Nå väl, vid den tidpunkt, hvarpå jag syftar, hölls icke något ting i orten, der förmyndare kunde förordnas. En god man förordnades därför att under boutredningen bevaka de omyndiges rätt, men jag blef icke förordnad härtill. Emellertid var boets ställning sådan, att affärerna nätt och jemt gingo i hop. Men, såsom vanligt, var man rädd för skandal, och urarfvakonskurs föreföll därför sterbhusdelegarne i öfrigt och den förnäma släkten såsom något alldeles förfärligt. Detta hade till följd, att en mycket rik man, som man ansåg för millionär, för öfrigt en broder till de omyndiges fader — jag kan, eftersom förhållandena sedermera gestaltade sig på sätt som skedde, gerna för kammaren nppgifva namnet, så mycket mera som han är död för mycket längesen och för öfrigt dog på Långholmen — — han var direktör för ett af de största försäkringsbolagen i Sverige och ansågs hafva en inkomst på 40,000 kronor — — följden blef, att han trädde emellan och sade: »jag köper dessa egendommar, så att alla skulder bli betäckta, och Ni icke behöfva vidtaga några andra åtgärder.

Jag blef förordnad till förmyndare straxt derpå. Allt synes nu godt och bra. Och jag hade ingenting annat att göra än att begära häradsrättens tillstånd att få försälja egendomen till personen i fråga. Emellertid inträffade snart en krasch: den åsyftade mannen gjorde en mycket storartad cession och drog sterbhuset med sig i sitt fall. Hvad var nu att göra? Derigenom att man försummat tiden till urarfvagörelse, fingo myndlingarne icke behålla något af hvad som fans i boet, utan förlorade på denna affär hela sitt modernearf. Jag stod under sådana förhållanden, så vidt jag kunde se, alldeles rådlös, och det var omöjligt för mig att göra något åt saken. Men »en vän i viken» uppmanade en af myndlingarne att — för att söka återvinna något af det förlorade — stämma mig, hvilket ock

skedde. Lyckligtvis finnes det dock två domar, som utvisa, att jag i detta fall handlat fullkomligt lagligt.

Men faktiskt är, att dessa myndlingar blefvo af med hela sitt modernearf, och att detta icke kan tillskrifvas något annat än lagens olämplighet. Förvaltningen af de omyndiges medel är, anser jag för min del, lemnad alldeles vind för våg; de stå så godt som redlösa under nuvarande förhållanden.

Herr talman! Jag skall för min del icke framställa något yrkande, utan ber endast att få till protokollet antecknad, att jag kommer att rösta för reservanternas förslag.

Herr Hedlund: Herr talman! Jag begärde egentligen ordet med anledning af ett yttrande, som fäldes af en talare på skånebänken, nemligen att detta vore en sak, som särskildt stadsrepresentanterna skulle hafva intresse att främja. Jag vill vädja till honom sjelf och hans egen eftertanke, om verkligen detta håller streck. Motionären i Andra Kammaren är utan tvifvel stadsrepresentant, men motionären i Första Kammaren är, så vidt jag vet, landtrepresentant. Jag vet icke, om den ärade talaren gjort upp någon statistik öfver de representanter, som i dag i denna kammare yttrat sig i ena eller andra rigtningen, sammanräknat dem på hvardera sidan och dragit något slags facit, som skulle bestyrka hans uppgift. Mitt intryck har varit det, att både från landsbygden och städerna representanter här uppträdt för och emot utskottets förslag. Sådana billiga skäl utan någon grund tycker jag vore bäst, om de varit utsagda.

Jag instämde nyss med herr Wavrinsky, som uttryckte just min mening. Jag kan nemligen icke binda mina händer med att rösta för utskottets förslag, hvilket innebär, att vi endast komma att få en utredning rörande kontrollen. Jag tycker, att det är vida bättre, att, derest någon sammanjemkning ej kan blifva utaf, frågan för denna gång får falla för att åter tagas upp vid nästa riksdag, då man möjligen skulle kunna få till stånd en riksdagsskrivelse med begäran om utredning, omfattande icke blott kontrollen, utan äfven förvaltningen. Ty då hade man frågan i hela dess vidd för sig och kunde få ett fullständigt och uttömmande förslag.

Möjligen vore det ett fel i de väckta motionerna, att de äro hållna väl mycket i allmänhet och icke på minsta sätt uttala, i hvilken rigtning motionärerna ansett, att förvaltningen af förmyndaremedlen borde anordnas. Derigenom har det blifvit lätt för motståndarne att »måla hin på väggen» och skrämman med utsigten till en alldeles onaturlig centralisation i hufvudstaden af förvaltningen, som tydligen alls icke är behöflig. I fall man något tydligare uttalat, i hvad rigtning man velat gå, skulle detta måhända haft till följd ett riksdagsutlåtande redan i år.

Hufvudsakligen därför att jag icke vill binda mina händer med att begära en undersökning endast och allenast om kontrollen —

Angående förvaltningen af omyndiges egenlöm. i afseende å hvilken det förslag, som framstälts af lagutskottet, befunnits otillfredsställande, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

(Forts.)

Herr Nilsson i Skärhus: Jag ber att få upplysa den siste talaren om, att jag icke uttalat klander mot någon representant vare sig från landsbygden eller från städerna. Jag sade endast, att det icke förvånade mig, att stadsrepresentanterna uttalat sig i den riktning, de gjort, men stälde på samma gång en vädjan till representanterna från landet, om det, hvad förhållandena på landsbygden beträffade, vore klokt att gå med på reservanternas förslag.

Herr Waldenström: Ja, det må icke räknas mig till last, att jag för tredje gången begärt ordet i denna fråga, då jag är motionär, och personer, som icke äro motionärer, redan haft ordet tre gånger. Det vill jag blott säga med anledning af den siste talarens yttrande.

Jag skall nu först och främst, med afseende på hvad herr Spånberg sade, be att få säga, att detta träffar icke motionerna. Det ser ut, som om han icke läst dem.

Herr Nilsson i Skärhus sade, att de, som vid förra riksdagen uppträdde för motionerna, hufvudsakligen talade om behofvet af skärpt kontroll. Huru de talade, det skall jag lemna derhän, men jag ber att få påpeka, att hvad som blef Andra Kammarens beslut, var just det, som nu ordagrant upptagits såsom kläm i motionerna. Det var hvad Andra Kammaren ville. Hvarför hade icke Andra Kammaren då kunnat säga ifrån, att den icke ville vara med om några ändrade föreskrifter med afseende på förvaltningen, utan blott med afseende på kontrollen?

Hvad slutligen beträffar det, som herr Hedlund anmärkte, att motionerna äro hållna i alltför allmänna ordalag, så att man icke fått veta, i hvilken riktning motionärerna vilja att en reform skall gå, ber jag endast att få nämna, att detta skett alldeles med afsigt. Ty då man kommer med något mer specialiserade förslag, så heter det: »Nej, detta är alldeles för detaljeradt»; och så föreslår utskottet en skrifvelse i allmänna ordalag, hvilken af kammaren antages. Men om man då, ett annat år, upptager såsom kläm i en motion ordagrant hvad kammaren själf året förut antagit, så heter det: »Nej, det är för allmänt hållet; det borde ha varit mera specialiseradt.» Och så ramlar det ena på det andra; man trampar sig det ena året med högra foten på den venstra och nästa år med venstra foten på den högra.

Öfverläggningen var härmed afslutad.

Herr talmannen gaf propositioner å de derunder framställda yrkandena, nemligen dels bifall till utskottets hemställan och dels afslag derå och bifall i stället till den af herr Husberg m. fl. afgifna

reservation; och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl och företogs efter följande af kammaren godkända, nu anslagna omröstningsproposition: *Angående förvaltningen af omyndiges egendom.*

(Forts.)

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets nämnda hemställan bifallit den af herr Husberg m. fl. afgifna, utskottets betänkande vidfogade reservation.

Voteringen utvisade 92 ja, men 111 nej; och hade kammaren alltså med afslag å utskottets hemställan bifallit den afgifna reservationen.

§ 8.

Herr statsrådet m. m. *L. Annerstedt* aflemnade Kongl Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till lag om rätt till jagt, förslag till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen samt förslag till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar; och

med förslag till lag om rätt domstol i mål angående jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 9.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886. *Om ändring i lagen ang. ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 82, hade herr *C. Hj. Wittsell* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta den förändring

Om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål lagen ang. ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

den 4 juni 1886, att ersättningsbeloppet åt vittnen höjes från nuvarande 1 krona 50 öre till 3 kronor.

Utskottet hemställde emellertid att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Häremot hade reservation afgifvits af herr af *Ekenstam*, som ansett, att utskottet bort, i anledning af motionen, föreslå Riksdagen att för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål skall erhålla följande ändrade lydelse:

Hvar som i brottmål, der allmän åklagare å tjenstens vägnar för talan, af åklagaren åberopas såsom vittne och inställer sig vid domstol, eger att, så framt vittnet åskar ersättning och domaren pröfvar sådant skäligt, för sin inställelse njuta ersättning af allmänna medel med högst 3 kronor till vittnets uppehälle för hvarje dag, som för resan och vistandet vid domstolen erfordras, och dessutom, derest vittnets hemvist är beläget på minst 5 kilometers afstånd från det ställe, der domstolen sammanträder, skjutspenningar för en häst fram och åter eller, der jernvägs- eller ångbåtslägenhet kan för resan eller någon del deraf begagnas, afgift för billigaste plats å bantåg eller ångbåt.

Enahanda rätt till ersättning tillkommer den, som i mål af nämnda beskaffenhet blifvit enligt domstols förordnande inkallad såsom vittne, eller af åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats för att upplysningsvis höras.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde motionären,

Herr Wittsell: Herr talman! Mina herrar! I den nu föreliggande motionen har jag gjort framställning derom, att Riksdagen måtte besluta den förändring i lagen angående ersättning af allmänna medel åt vittnen i brottmål den 4 juni 1886, att ersättningsbeloppet åt vittnen höjes från nuvarande 1 krona 50 öre till 3 kronor. Denna framställning har utskottet ansett sig icke kunna bifalla, och såsom skäl härför anför utskottet, till en början, att mitt förslag skulle vara byggt på ett i viss mån felaktigt återgifvande af gällande lag. I min motion har emellertid alldeles icke legat den mening, utskottet här antager, utan jag hade tänkt mig, att i lagen fortfarande skulle preciseras ett visst maximibelopp för

ersättningen, men att detta skulle höjas från nuvarande 1 krona 50 öre till 3 kronor.

Om denna motion bifölles, skulle därför icke domaren komma i någon ogynsammare belägenhet än nu vid bedömandet af den ersättning, som skäligen borde utgå till vittnen, som hafva att vid domstol aflägga vittnesmål.

Om ändring i lagen ang. ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

(Forts.)

Utskottet har vidare betonat, att vittnespligten är ett medborgerligt åliggande, som i och för sig icke berättigar till någon ersättning, och att ersättningen tillkommit allenast för att icke obemedlade personer skola allt för mycket betungas. Således erkänner utskottet dock med dessa ord, att ett sådant betungande kan förekomma, och enligt mitt förmenande borde något sådant betungande af vittnena alls icke ifrågakomma, utan att de borde hafva åtminstone en någorlunda skälig ersättning för den olägenhet, som för dem faktiskt uppstår. Med de arbetspris, som numera äro gällande på alla områden, tror jag icke heller, att den ersättning, som nu i detta afseende är stadgad, kan betraktas annat än som allt för liten.

Vidare talar utskottet om att i de fall, der resekostnadsersättning utgår till vittnet efter skjutslega för en häst fram och åter, vittnet på grund häraf skulle kunna få sig tillerkänd högre ersättning än som erfordras för skjutsens betalande, och att i följd häraf arfvodet till vittnet skulle blifva något förhöjdt. I vissa fall kan det kanske nog förhålla sig så, men jag ber häremot att få anmärka, att i de fall, då ett vittne behöfver begagna sig af jernväg, utgår ej i något fall högre reseersättning än afgift för billigaste plats på jernväg, och i dessa fall kan vittnet alltså icke få något öfver på reseersättningen.

Slutligen anför utskottet, att, om vittnesersättningen skulle höjas på sätt jag föreslagit, statsverkets utgifter för vittnesersättningar skulle i väsendtlig mån förhöjas. På detta skäl vill jag verkligen icke kosta många ord, ty detta resonnement tycker jag verkligen, när frågan gäller statskassan, kunna betecknas som att »sila mygg och svälja kameler».

Då jag således icke blifvit öfvertygad af de skäl, utskottet anfört mot motionen, anser jag mig böra yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den vid betänkandet fogade reservation, och jag anser mig tillika böra upplysa, att Första Kammaren redan bifallit denna reservation.

Herr Lindhagen: Herr talman! I utskottets utlåtande angifvas de skäl, som föranledt utskottet att hemställa om afslag å den föreliggande motionen. Såsom utskottet erinrat, är åliggandet att vitna i brottmål närmast att betrakta såsom en medborgerlig pligt, hvars fullgörande i och för sig icke bör anses grundläggga någon rätt till ersättning, hvilket emellertid icke utesluter, att man bör bereda mindre bemedlade tillfälle att erhålla medel för fullgörandet af vittnespligten. Då så förhåller sig, måste man emellertid gå för-

Om ändring i lagen ang. ersättning af allmänna medel till vittnen i sigtigt till väga, och därför ha äfven bestämts andra grunder för ersättning till vittnen af allmänna medel, än som tillämpas vid stämmande af godtgörelse till enskildes vittnen.

allmänna medel till vittnen i brottmål. Enligt nu gällande lag är sålunda stadgadt ett maximibelopp, som i dagaföring kan tilldömas ett vittne såsom ersättning för inställelsen, men erfarenheten visar emellertid, att just detta maximibelopp också i nästan alla fall utdömes. Då nu den frågan föreligger, huruvida det är af något stort behof påkalladt att fastställa ett högre sådant maximibelopp, måste man naturligtvis äfven taga hänsyn till, att vittnesersättningen antagligen i de allra flesta fall kommer att utgå med det nya maximibeloppet.

Nu har utskottet också, med den erfarenhet som stått utskottet till buds, uttalat, att något sådant behof emellertid icke föreligger. De vittnen, som icke bo på mera än 5 kilometers afstand från rätten, erhålla för sin inställelse ett belopp af 1 kr. 50 öre, och för dem kan väl detta icke anses vara allt för litet. Utskottet har heller icke hört, att det i allmänhet visat sig annat än att dessa äro belättna, möjligen med undantag för någon särskild ort, hvarom jag emellertid icke har mig något bekant. Dessa vittnen hafva ju icke några särskilda utgifter för sin inställelse. De flesta af dem gå till domstolen, åka med egen häst eller blifva bjudna på skjuts, och i de flesta fall taga de väl också skaffning med sig hemifrån, i följd hvaraf det belopp af 1 kr. 50 öre, de erhålla i de flesta fall blir en ren förtjenst. Bor ett vittne längre bort, så tillkommer, att vittnet får skjutsersättning, och då ställer sig saken än fördelaktigare.

Jag vill emellertid icke förneka, att ett eller annat fall kan tänkas, då ett vittne verkligen blir urståndsatt att med beloppet bestrida de oundgängliga omedelbara utgifterna för inställelsen vid rätten, och då blir frågan den, huruvida ett eller annat undantagsfall bör föranleda till en så ingripande bestämmelse som att höja ersättningsbeloppet i allmänhet till 3 kronor, hvilket skulle föranleda en mycket stor ökning i statskassans utgifter, helst den redan nu i lagen medgifna ersättningen af allmänna medel till vittne i brottmål å många orter visat sig leda till missbruk. Ty, efter hvad jag hört uppgifvas, lär det rätt ofta förekomma, att i dylika mål flera vittnen anmälas till åklagaren för att afhöras, än som är af behofvet påkalladt. Åtminstone uppgaf inom utskottet en ledamot från Norrland, att å hans hemort ett mycket känbart missbruk i sådant hänseende gjort sig gällande.

Det fall, då den nuvarande vittnesersättningen får anses väl låg, är företrädesvis då den person, som skall afhöras såsom vittne, har sin bostad vid en jernvägsstation, och den domstol, der han skall aflägga sitt vittnesmål, är belägen vid en annan jernvägsstation. I detta fall har vittnet visserligen rättighet till ersättning för resan å jernvägen med 3:dje klass, men detta belopp måste ju af vittnet betalas fullt ut, och vittnet har icke någon rätt till skjutsersättning, hvaraf han kan draga förtjenst, då han icke har någon väg att

färdas till och från vare sig den ena eller andra jernvägsstationen. Om nu vittnet för vittnesärendets skull måste vara borta mer än en dag, är den nuvarande ersättningen alldeles för liten. Detta af mig nu omnämnda fallet är ju dock ett undantagsfall, och utskottet har åtminstone icke hört, att särskildt för detta fall något större behof yppat sig att vinna ändring i det nu stadgade ersättningsbeloppet.

Om ändring i lagen ang. ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

(Forts.)

Utskottet har ansett, att man i denna fråga bör gå mycket försigtigt till väga och icke införa en bestämmelse, som skulle verka derhän, att vittnen i allmänhet erhöle mer i ersättning än hvad som vore oundgängligen nödvändigt.

På dessa skäl, herr talman, ber jag att få yrka bifall utskottets hemställan.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Mina herrar! Lagutskottet säger i förevarande utlåtande, att vittnespligten är en medborgerlig skyldighet; och jag instämmer fullkomligt, att så är förhållandet. Men det är mycket, som bör och kan anses såsom vår medborgerliga skyldighet, för hvilket vi dock anse oss berättigade att få ersättning. Och jag tror, att man är berättigad att dit räkna äfven skyldigheten att vittna.

Nu säger visserligen utskottet, att någon klagan icke försports uti det afseendet, att vittnesersättningen skulle vara för låg. Ja, det kan visserligen vara sant, att denna klagan icke så synnerligen allmänt försports, men orsaken dertill är, enligt mitt förmenande, att finna i den omständigheten, att denna klagan icke utgår från domstolarne utan från vittnena, och att den följaktligen af det skälet icke kunnat göra sig så hörd.

För min del anser jag, att motionären har mycket goda skäl för sitt förslag. Herr Lindhagen yttrade nyss, att erfarenheten visat, att vittnena alltid blifva tilldömda maximibeloppet. Och det torde nog vara riktigt, då detta belopp är så lågt som 1 krona 50 öre, men jag har det förtroende till våra domare, att om maximibeloppet skulle höjas, domarena skulle komma att pröfva frågan om det belopp, som i hvarje fall skulle tilldömas ett vittne, efter förefallande omständigheter, liksom de göra uti andra fall. För min del är jag därför af den åsigt och, efter den erfarenhet jag sjelf har, är jag öfvertygad derom, att det förefinnes ett verkligt behof af att ersättningen till nu ifrågavarande vittnen höjes. Inom den häradsrätt, jag tillhör, har också förekommit många fall, då vi känt det såsom en brist i lagstiftningen, att vi icke hafva haft rätt att tillerkänna vittne den ersättning, som verkligen bort vara förenad med den uppoffring, som vittnet varit nödsakadt att göra just för att bringa ljus i saker, som för samhället varit af stor vigt.

Af de skäl, som jag nu anfört, ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den vid betänkandet fogade reservationen, men jag vill, innan jag slutar, tillägga, att det verk-

Om ändring i lagen ang. ersättning af allmänna medlem till vittnen i brottmål.
 (Forts.)

igen icke varit med något nöje som jag uppträdt emot utskottets förslag, ty jag är villig att erkänna, att lagutskottet nu tydligen har inträdt i ett nytt århundrade, så att jag i allmänhet brukar vara tillfreds med de slut, hvartill lagutskottet kommer. Men då jag i detta fall har en erfarenhet, som är motsatt den utskottet gjort gällande, har jag icke ansett mig kunna underlåta att i denna fråga taga till orda emot utskottet; och yrkar jag således, som sagdt, afslag å utskottets förevarande hemställan.

Vidare anfördes ej. Herr talmannen gaf propositioner å de under öfverläggningen framställda yrkandena, nemligen dels bifall till utskottets hemställan, dels afslag härå och bifall i stället till den vid utlåandet fogade reservationen; och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets nämnda hemställan, bifallit den vid betänkandet fogade reservationen.

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, visade 77 ja, men 101 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 10.

Om revision af förordningen ang. stämpelafgiften.

Vid föredragning vidare af bevillningsutskottets betänkande n:o 9, i anledning af väckt motion om revision af förordningen angående stämpelafgiften, begärdes ordet af

Herr Lindblad, som anförde: Det är ju möjligt, att jag i min motion begärt för mycket på en gång och att det kanske varit mera opportunt att dela på frågans behandling. Beträffande utskottets motivering kan jag emellertid icke neka mig att uttala den förmodan, att utskottets ärade ordförande, som väl kan misstänkas hafva någon anledning att anse denna förordning som sitt speciella skötebarn, har visat en viss benägenhet för fruktan, att hvarje yrkande på revision af förordningen skulle medföra den påföljd, att förord-

ningens grundprinciper skulle sättas i fara, och att bakom dylikt tal skulle ligga en afsigt att komma åt dessa principer. Så behöfver emellertid visst icke vara förhållandet, och jag anser, att, äfven om man beslöte sig för att hos regeringen begära en revision af förordningen, en sådan påföljd icke skulle behöfva inträda.

Om revision af förordningen ang. stämpelafgiften.

(Forts.)

Att jag icke utan skäl kommit med min framställning, tror jag mig kunna visa genom att erinra de kammarens ledamöter, som i föl voro närvarande, om behandlingen af en utaf herr Hans Andersson i Nöbbelöf väckt motion om obligationsstämpelns afskaffande i visst fall. Att denna motion icke kunde bifallas, kan jag väl förstå, och jag röstade icke ens för densamma. Vi hörde emellertid då från två af bevillningsutskottets dåvarande ledamöter, att de skulle hafva stält sig minst sagdt mycket tveksamma inför en motion, som förordat stämpelfrihet för obligationer *i allmänhet*, och jag får erkänna, att detta varit den särskilda anledning, hvarför jag kommit att göra detta försök. Att jag då äfven antagit, att statsverkets finansiella läge för närvarande kunde tillåta en allmän nedsättning i hvad jag ansett vara rena »skuldstämplar», och att jag äfven fäst mig vid in-teckningsstämpeln, det framgår såsom en följd af det andra.

Vidare fördes tanken på den möjligheten, att, så snart depositionsstämpel finnes stadgad, sparkassemedel också böra särskildt beläggas med stämpelafgift.

Det må hafva sitt berättigande att i detta sammanhang hänvisa till den lag, som på grund af regeringens initiativ blifvit af Riksdagen antagen och sedermera af Kongl. Maj:t utfärdad, hvarigenom sparkasseinsättningarna skulle begränsas. Regeringens berörda framställning var visserligen föranledd uteslutande, efter hvad jag tror, af syftemålet att begränsa bankernas ansvar och minska deras ä-vista-utbetalningar, men att *tanken* på att med stämpel belägga sparkasseinsättningar icke varit främmande för regeringen, torde framgå utaf den vid den kongl. propositionen fogade motiveringen.

Jag finner ett särskildt skäl att, då jag nu har tillfälle dertill — hvilket jag icke af utskottets utlåtande kan finna om utskottet haft; åtminstone har utskottet icke begagnat sig deraf — att här påpeka hvad som innehålles i det från finansdepartementet meddelade sammandrag af riksbankens och de enskilda bankernas ställning dels vid senaste årsskifte och dels den 31 januari i år. Deraf framgår, att den i föl antagna lagen, som skulle minska sparkasseinsättningarna, icke, för så vidt man kan döma af detta sammandrag, visat sig hafva förmåga att uppfylla det med lagen afsedda syftemålet. Bankrapporterna för sista december månad angifva nemligen, att på sparkasseräkning innestod, dels hos enskilda sedelutgifvande banker, dels hos bankaktiebolag, ett sammanlagdt belopp af 75,460,000 kronor i rundt tal.

Men för den 31 januari i år är sammanlagda beloppet af samma sparkassemedel 75,928,000 kronor i rundt tal, utvisande sålunda en ökning af närmare en half million kronor. Huruvida denna ökning

Om revision
af förordnin-
gen ang. stäm-
pelafgiften.

(Forts.)

kan blifva beståndande, kan jag ej afgöra. Jag har emellertid velat framhålla detta såsom ett skäl, hvarför jag tror, att, ehuru frågan nu måste falla, man måhända ur rättvisans synpunkt får förr eller senare återkomma med en framställning i liknande syfte.

Bevillningsutskottet har visserligen tagit sig anledning göra en jämförelse emellan insättning å sparkasseräkning och i sparbank, men jag vågar påstå, att denna jämförelse är mera än haltande, den är oriktig. Ty man bör dervid i första rummet taga hänsyn till de reglementen och bestämmelser, som äro gällande för sparbankers förvaltning, och särskildt beakta, på hvilka sätt de af sparbankerna inlånta medlen *måste* göras fruktbarande, under det att de enskilda bankerna och aktiebankerna icke äro bundna af föreskrifter derom, utan, åtminstone så vidt jag känner, hafva fullkomlig frihet i detta afseende. Det har också visat sig, att öppnandet af sparkasseräkning inverkat på sparbanksinsättningarna, hvadan jag tror, att om man, såsom utskottet synes antyda, vill skydda sparbankerna, en måttligt afvägd stämpelskatt på sparkasseinsättningarna, som faktiskt kunna vara dolda depositioner, bör vinna Riksdagens bifall.

Jag skulle också kunna framhålla, att den af många jurister, dels vid stämpelförordningens antagande 1894, dels senast i fjol i Första Kammaren uttalade åsigten, att särskildt *arfsskattens beräkning* borde underkastas revision, icke af mig i vidare mån berörts än med en hänvisning till hvad som här i kammaren 1894 yttrades af herr Themptander. Jag skulle kunna upprepa namnen på de många framstående personer, som i Första Kammaren gjorde sig till målsmän för liknande åsichter. Emellertid har jag från min ståndpunkt, såsom icke jurist, ingen anledning att vidare orda derom.

Som frågan nu fallit i Första Kammaren, anser jag mig i dess nuvarande läge icke hafva skäl att framställa något yrkande.

Grefve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Den siste ärade talaren gjorde visserligen intet yrkande, men då han i sitt utförliga anförande framställde en mängd anmärkningar emot det sätt, hvarpå denna fråga behandlats af bevillningsutskottet, så tillåter jag mig svara några få ord.

Hvad först beträffar frågan om huruvida stämpelbeläggning af bevis om insättning å sparkasseräkning bör hafva samband med stämpelbeläggning i anledning af insättning i sparbank, så vill jag ej nu yttra mig derom. Man har i denna fråga haft olika meningar. Hvilken mening Riksdagen haft tillkännagaf den i fjor.

Vidkommande den anmärkningen, att majlagen 1899 ännu icke visat sina verkningar i bankrapporterna, så torde detta icke vara besynnerligt, då lagen trädte i kraft den 1 januari i år. Man får vänta litet, innan man får se effekten deraf.

Nu har denne talare påyrkat en allmän revision af stämpelförordningen, och såsom stöd dertill har han åberopat, att den ändrats

vid hvarje riksdag, att den befunnits synbarligen otillfredsställande, och att redan 1894 af framstående personer uttalats, att det vore gifvet, att, då man antog en så dålig lag, man måste vara beredd på att få komplettera den litet emellanåt.

Om revision af förordningen ang. stämpelafgiften.

(Forts.)

Är detta verkligen sant? Nej, så vidt jag vet. Det är visserligen förhållandet, att då Riksdagen 1894 slet sönder Kongl. Maj:ts proposition och i stället för att tillämpa de principer, som Kongl. Maj:t sökte få införda, haltade både hit och dit och tog litet här och litet der, man fick en i många afseenden hållningslös lag. Det var säkert härfpå herr Themptander syftade, han som alltid var en så ifrig förkämpe för stämpelbeskattningen, och han menade nog, att man sedan finge lappa på lagen, men nu taga saken som den var.

Men kan man verkligen med fog säga, att det visat sig behöfligt att ändra lagen hvarje år? Nej. Nästan samtliga de ändringar, som egt rum, hafva berott derpå, att vi under tiden hafva antagit nya lagar, såsom sjölagen, lagen om aktiebolag med flera, hvilka nödvändiggjort förändringar i stämpelförordningen. Så afskaffades under stor strid vaxelstämpeln, och detta var den enda verkliga förändringen. För öfrigt hafva de ändringar, som förekommit, varit bara bagateller. Detta motionärens påstående är sålunda, efter mitt förmenande, fullkomligt origtigt.

Vill man underkasta en skatteförfattning en fullständig revision, så bör väl detta grundas antingen derpå, att man på grund af ökade eller minskade skatter behöfver ändra skattelagen, eller derpå, att man vill införa nya principer i skattelagstiftningen, eller också derpå att de principer, som införts, icke blifvit riktigt genomförda och därför böra kompletteras. Nu är det visserligen mycket sannt, att detta sistnämnda förhållandet här eger rum just på grund af hvad som hände år 1894. Men, så vidt jag kunnat finna, har motionären icke yrkat, att man skulle upptaga Kongl. Maj:ts proposition 1894 och söka konsekvent genomföra hvad som der föreslogs. Hvad han påyrkar är en skattelindring i afseende på kapitalbeskattningen, och han hänvisar till att statskassan för närvarande har goda tillgångar. Men häremot vill jag erinra, att dessa skatter, som varit så mycket omtvistade, äro sådana, som antagits på grund af urtima beslutet på grund af att de då beslutade kostnaderna borde betäckas med direkta skatter. Kan det då vara rimligt att borttaga dessa skatter? Jag tror det icke. För min del skulle jag visserligen önska, att stämpelförordningen i många afseenden bragtes i större konsekvens, men jag kan ej vara med om sådana ändringar, som nu blifvit föreslagna.

Herr Lindblad: Då den siste ärade talaren med så len hand berörde borttagandet af vaxelstämpeln, vill jag återkomma till denna sak, och jag får säga, att det skulle varit mycket fågnesamt

Om revision af förordningen ang. stämpelafgiften. att vid det tillfället, då han gjorde sig till målsman för en sådan ändring, hafva fått höra samma anförande, som vi nu haft förmånen att höra.

Forts.)

Grefve Hamilton: Jag minnes knappt, om den ärade talaren var ledamot af kammaren, då frågan om vaxelstämpelns afskaffande var före. Men jag får erinra derom, att borttagandet af denna stämpel af mig här i kammaren bekämpades icke med len hand, utan med all den energi, hvaraf jag var mächtig. Riksdagen derpå påvisade jag, att man i hastigheten fattat ett beslut, hvaregenom man kommit till ett resultat, som man icke åsyftat, och därför väckte jag på skäl, som jag anser goda, motion om en ändring. Det är kanske detta, som den ärade talaren minnes. Men vaxelskatten har jag här i kammaren försvarat med lif och blod.

Herr Lindlad: Då den siste talaren medgaf, att han sjelf såsom motionär har dragit en konsekvens af vaxelstämpelns afskaffande i allmänhet, så torde han böra erkänna, att äfven jag såsom motionär haft skäl att såsom konsekvens af samma borttagande framställa befogade anmärkningar emot andra skuldstämplar.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 11.

Lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckta motioner om ändring i 117 § skiftesstadgan, hvilket härefter föredrogs, blef af kammaren godkändt.

§ 12.

Angående tillägg till § 17 i förordningen om kommunalstyrelser på landet. Vidare företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 18, i anledning af väckt motion angående tillägg till § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Dervid anförde

Herr Hedlund: Herr talman! Jag skall bedja att få tillägga ett skäl till försvar för det yrkande, som motionären framställt och som ju äfven vunnit lagutskottets behjertande, det nemligen att det alldeles icke är afgjort, att kommunala räkenskaper äro offentliga.

Jag vill påminna om något, som timade i en socken i Halland förlidet år. En medlem af kommunen inlemnade till kommunalnämndens ordförande en begäran att få taga afskrift af kommunens räkenskaper. Detta nekades honom. Han vädjade till Konungens befallningshafvande, som förklarade, att efter som han ej var revisor, hade han icke rätt att få se dessa räkenskaper. Han gick vidare

till Kongl. Maj:t, men Kongl. Maj:t lemnade också besvären utan afseende, då ordföranden icke i handräkningsväg kunde åläggas att utlemna ifrågavarande handlingar.

I denna fråga yttrade sig justitiekanslersembetet, och embetet tog dervid just upp frågan, huruvida sådana kommunala handlingar skulle vara offentliga i tryckfrihetsförordningens mening eller icke. Och justitiekanslersembetet hade den uppfattningen, att de räkenskaper, som det åligger kommunalnämnden att föra, måste betraktas såsom sådana allmänna ärenden rörande handlingar, om hvilka i § 2 moment 4 af tryckfrihetsförordningen föreskrifves, att en hvar skall lemnas fri tillgång att dem på stället afskrifva eller afskrifva låta.

Emellertid står saken der för närvarande. Och hvarken justitiekansleren eller justitieombudsmannen hafva funnit anledning vidtaga någon åtgärd med afseende på denna tilldragelse, som i höstas mycket utförligt omtalades i pressen.

Som sagdt, anser jag nu omtalade förhållande innefatta ett ytterligare skäl för motionärens yrkande. Nu är det ju så, att i en kommun på landsbygden en eller ett par personer kunna icke allenast tillsätta kommunalnämnden äfvensom dess ordförande, utan äfven utse de revisorer, som skola granska denna kommunalnämnds räkenskaper. Om vederbörande då till på köpet icke hafva någon skyldighet att utlemna sådana räkenskaper till afskrift, så skulle de följaktligen, i fall der förekomme något, som de ej ville visa, beqvämt kunna taga hemligheten till sin hjälp.

Det är åtminstone icke hittills afgjort, huruvida sådana handlingar äro hemliga eller icke. Det fall, som jag omnämnde från Halland, har stannat der det står. Och jag vill tillägga, att om man genom att föra saken domstolsvägen skulle få ett uttalande från högsta domstolen, att kommunala handlingar icke äro offentliga, det skulle blifva en vidlyftig historia att få den saken ordnad.

Jag har velat nämna detta såsom ett skäl till för motionärens förslag. Hans förslag kan jag för min del icke yrka bifall till helt och hållet, men å andra sidan skulle jag hafva önskat, att lagutskottet i stället för att helt enkelt afstyrka motionen hade föreslagit en skrivelse till Kongl. Maj:t om framläggande af lagförslag i den af motionären angifna riktningen, och då kunde i motiveringen hafva inrymts några rader om den analogi, som föreligger emellan revisorsfrågan i afseende på kommunalnämndens räkenskaper och de andra kommunala institutionerna.

Efter som jag, herr talman, icke kan yrka bifall till motionen, och ej heller vill bifalla lagutskottets förslag, så har jag intet yrkande att framställa.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Angående tillägg till § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

§ 13.

Slutligen föredrogs och blef af kammaren bifallet lagutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af § 36 i förordningen om landsting.

§ 14.

Herr E. Hammarlund begärde ordet och yttrade: Vid innevarande riksdag föreligga redan tre motioner angående ändring beträffande utskottens sammansättning med mera. Då jag vid ett par föregående tillfällen yttrat mig i denna fråga och dervid framkastat tanken om inrättandet af ännu flera utskott, ända till tio ordinarie utskott, har jag trott mig böra i en motion framställa ett närmare formuleradt förslag i fråga derom att öfverlemnas till konstitutionsutskottet.

Härefter aflemnade herr Hammarlund en motion angående ändringar i regeringsformens och riksdagsordningens bestämmelser rörande utskottens antal, deras verksamhet m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 160, blef på begäran bordlagd.

§ 15.

Anmäldes och godkändes sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser

dels till fullmäktige i riksbanken:

n:o 12, angående understöd till afidne arbetsförmannen C. F. Björklunds minderåriga barn; och

n:o 14, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus;

dels till fullmäktige i riksgäldskontoret:

n:o 13, angående understöd till afidne arbetsförmannen C. F. Björklunds minderåriga barn; och

n:o 15, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksbanks- och riksdagshus.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

§ 17.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>A. Magnusson</i>	under 6 dagar fr. o. m. den 5 dennes.
» <i>A. P. Johansson</i> i Stensjö	» 9 » » 5 »
» <i>P. Pehrsson</i> i Akarp	» 8 » » 7 »
» <i>E. A. Smith</i>	» 5 » » 6 »
» <i>C. W. Ericson</i> i Sköfde	» 7 » » 5 »

§ 18.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 10, i anledning af väckt motion om viss ändring i förordningen angående stämpelafgiften i fråga om lagfartsprotokoll och lagfartsbevis;

n:o 11, i anledning af väckta motioner om vissa ändringar i stämpelförordningen i fråga om s. k. fromma stiftelser;

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser i fråga om arfsskatts uttagande från fideikommitterad egendom;

n:o 13, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser i fråga om stämpelbeläggning af vexel;

n:o 14, i anledning af väckt motion om tullfrihet för omalen majs; och

n:o 15, i anledning af väckta motioner om tullfrihet för icke rökt fläsk; samt

lagutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 10 kap. 2 § giftermålsbalken.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,24 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös

Tisdagen den 6 mars. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. greve *H. Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt portvakten i utrikesministerhotellet Anders Andersson;

angående låneunderstöd för anläggning af jernväg från Borås till Alfvesta;

angående öfverlåtande på Svegs kommun af kronans rätt till ett vid afvittringen inom Svegs socken åt socknemännen till kyrkostallar afsatt område; och

med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

De kongl. propositionerna begärdes på bordet och bordlades.

§ 3.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda propositioner:

angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län;

angående inköp af mark för nya bangårdsanordningar i Stockholm;

angående anvisande af medel till hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven;

angående pensioner å allmänna indragningsstaten för två af tjänstepersonalen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad August Johansson;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt regementsveterinären vid lifregementets dragoner C. Edlings enka; och

angående gevärshandtverkaren C. H. Blomstrands pensionsrätt.

Till lagutskottet hänvisades häruppå följande Kongl. Maj:ts hvar för sig föredragna propositioner:

med förslag till lag om rätt till jagt, förslag till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen samt förslag till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar;

med förslag till lag om rätt domstol i mål angående jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *E. Hammarlunds* å kammarens bord hvilande motion, n:o 160.

§ 5.

Efter föredragning vidare af herr *C. G. Österbergs* i kammarens senaste sammanträde framställda anhållan att till herr statsrådet och chefen för kongl. landförsvarsdepartementet få framställa två spörsmål, blef berörda anhållan af kammaren bifallen.

§ 6.

Föredrogs, men blefvo åter bordlagda bevillningsutskottets betänkanden n:is 10, 11, 12, 13, 14 och 15 samt lagutskottets utlåtande n:o 20.

§ 7.

Herr *N. Olsson* i Ättersta aflemnade en motion, n:o 161, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om vissa ändringar i länens markegångstaxor.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

lagutskottets utlåtande n:o 21, i anledning af väckt motion angående ändring af § 51 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

n:o 22, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af § 33 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående upphörande af lösen för anteckning å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest; och

n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående viss ändring i jagtstadgan den 21 oktober 1864; samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion angående ändring i reglementet för folkskolläraarnes pensionsinrättning i fråga om beräkning af tjensteålder.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

friherre <i>G. J. De Geer</i>	under 9 dagar fr. o. m. den 9 d:s
herr <i>E. A. Lindblad</i>	» 2 » » 6 »
» <i>C. Persson</i> , i Stallerhult	» 7 » » 10 »
» <i>A. Johansson</i> i Mossebo	» 10 » » 8 »
» <i>S. J. Boëthius</i>	» 7 » » 7 » och
» <i>A. L. Apelstam</i>	» 4 » » 7 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,49 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös